

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare ză
20 filerl.
Manuscripte nu să încap-
lazi.

NE DEOSEBIM!

— Ce-a rodit spovedania d-lui V. Goldiș. —

De Octavian Goga.

Nu cred să fi fost vre-o ocazie când lumea să poată vedea mai clar deosebirea dela om la om, că acum în harța asta din timpul mai nou. Publicul cetitor sub ai cărui ochi se petrec lucrurile, n'are decât să judece mijloacele de cari uzează adversarii, să și deie seama de curățenia armelor folosite, ca să tragă consecințele logice.

Imprejurările mă silesc de astădată să atrag atenția asupra unui caz special recent, care din întâmplare scoate la suprafață propria mea persoană și asupra căruia vreau să dau lămuririle cele mai categorice. Mi-e peste putință să nu mi exprim aici mirarea când văd până la ce limită e împinsă reaua credință a unor oameni, în al căror atelier de gândire cea mai de căpetenie preocupatiune e tendința hotărâtă de a zăpăci lumea, edificând direct pe naivitatea cetitorilor. În viața mea fac acum pentru întâia oară o seamă de experiențe prin cari plătesc scump de tot încercarea mea de a schimba câte odată sferele senine ale problemelor abstracte cu frământările realității, pe care o văd din ce în ce mai vulgară.

Cetitorii au putut să mi urmărească totdeauna scrisul în coloanele acestui ziar și astfel conștiința lor se poate constitui într'un tribunal drept, acum când îi chem să judece. Au văzut, că totdeauna mi-am dat silința să salvez nota principiară a discuțiilor, că m'am ferit de trivialități și am protestat împotriva certelor personale, dându-mi seama dela început, că trebuie păstrat nivelul intelectual și moral, pe care îl pretinde menirea unei prese cum se cade. Urmand îndemnul acestor îndatoriri mi-am scris însemnările mele, cari sunt țintite în cea mai desăvârșită seninătate, preferate pe ici pe colo cu urmele unei ironii din cele mai inofensive. Cetitorii își aduc aminte, că din prilejul apariției broșurii, în care d. Vaida s'a exprimat în termeni neobișnuit de violenți asupra situației, eu am și obiectiv mi-am fixat părerile într'o serie de articole, publicate în „Tribuna” și apoi trase în broșură. Știu de asemenea că pentru lămurirea publicului am adunat într'un volum mărișor o parte din articolele mele, dând astfel fiecărui om putința de a mă controla și de a mi dovedi greșelile și aceia că dela apariția acestei cărți nu mai scriu din când în când note asupra articolelor dela noi pe cari le formulez potrivit observațiilor mele.

Pentru această muncă obiectivă pe care o săvârșesc de ani de zile în publicitate, urmând busola credințelor mele și întru realizarea unui plan oarecum programat, n'am primit nici un răspuns din partea

domnilor cari stăpânesc astăzi coloanele ziarului „Românul”. Câtă vreme articolele mele apăreau în revista „Tara noastră” ele erau aplaudate deși lansau aceleași idei, cum au ajuns însă să fie publicate în „Tribuna” după desbinarea domnilor din Arad, paginile mele au devenit „anarhice”, fiindcă nu contribuiau la întărirea bisericii lor. Am fost deci continuu înțepat, batjocorit, injurat prin adunări populare și convorbiri particulare. Nu s'a găsit însă nimeni de un an de zile care să ia condeiul în mână măcer o singură dată și apelând la mintea cetitorilor să încerce în „Românul” un răspuns în care să mi răs- toarne afirmările greșite. Mi-s'a răspuns totdeauna sau prin injurături, sau prin mutism complet, deși i-am implorat de atâtea ori pe acești domni publiciști să stăm frumușel de vorbă și să ne desfășurăm părerile ca lumea, fără să ne dăm în spectacol țigănesc. Dorința mea a fost zadarnică: nici nu au luat act la ziarul autorizat de articolele mele, de seria în care răspunseseam dlui Vaida, n'au suflat nici un cuvânt despre volumul: „Insemnările unui trecător”... În schimb însă m'au dat gata pe la banchete, iar acum aud că vor să adune iscăliturile tinerilor din Budapesta, ca să mi facă apa cu „manifeste”... să le ajute Dumnezeu!...

Cum zic, publicul n'are decât să facă asemănare între mijloacele, de cari ne servim fiecare pentru a ne introduce în conștiința publică părerile și să judece. Înainte însă de a și formula definitiv judecata asupra noastră, trebuie să cunoască și cel mai proaspăt argument cu care au ajuns să opereze domni cu certificat autorizat împotriva unui scriitor care și apără cu condeiul convingerile. Argumentul e clasic în felul lui, fiindcă desvălește un colț intim din psihologia particulară a unui gen de politicieni și pune în evidență arsenalul lor ciudat, în care, cum spuneam, arma de căpetenie e tendința conștientă de a zăpăci lumea și de a clădi pe bunăcredința publicului desorientat. La această armă au apelat dela început când au inventat celebra „Tradare”, ca să se poată improviza rolul lor de apărători ai neamului și să se legitimeze astfel existența unei noi gazete în Aradul desbinat. Coarda asta a fost bătută cu lunile, purecându-se fraze răslețe din coloanele „Tribunei”, intervertindu-li-se înțelesul, până ce faimoasa poveste a „tradării” a fost sugrumată în ridicol. Acum la această armă se face apel pentru a mă discredită pe mine, care n'am putut fi amuțit prin insultele de până astăzi și al cărui cap nu poate fi prezentat dintr'una pe aceiaș

tipsie cu camilafca nenorocită dela Oradea. Trebuie începută mai întâi tulburarea apei. Se anuță deci preludiile minunatei orchestre. Să nădăjduim, că în scurt timp vom auzi întreg corul cântând un măreț imn de apărare națională, în care domni dela „Vas” vor salva neamul de „tradarea” mea... După cât înțeleg acesta pare a fi darul de Crăciun pe care paznicii „solidarității naționale” îl pregătesc cetitorilor dela „Românul”. Să'l așteptăm și să le dorim de pe acuma: Sărbători fericite!...

Dar să vedem noul argument, pe care îl găsesc în numărul de astăzi al admirabilului ziar al „partidului”. Pagina a cincea din numărul 267, reproduce cu litere cât pumnul fără nici un comentariu, un apel ce s'a lansat în numele meu către alegătorii unguri din cercul Chișineului, înaintea balotagiului în care ajunsesem eu cu contele Wenckheim László.

Las să urmeze, în traducere românească aceste rînduri, pe cari gazeta autorizată le reproduce deschizându-le cu următoarele cuvinte extrem de caracteristice: „Apelul marelui naționalist într'ansigent Octavian Goga, șefprimenitor și îndrumător al „Tribunei zilelor lui Mangra”, președintele sindicatului presei române, fiind vicepreședinte Sever Bocu și secretar Iosif Scheopul, către alegătorii unguri din cercul Chișineului.”

Apelul desmormântat din frumoasa luptă electorală a cercului Chișineu e următorul în traducere românească exactă:

APEL

către alegătorii cercului Chișineu.

Cetățeni.

In ziua de 1 Iunie s'a dat lupta mare de principii între alegătorii acestui cerc.

Intr'o tabără cea mai neagră reacțiune, susținători fanatici ai domniei de clasă, sulifele jandarmilor și banul murdar alui Iuda, în cealaltă tabără cea mai curată și sfântă convingere și însuflețire.

Știm cu toții, că lupta se dă pentru

Votul universal, egal, secret și după comune,

pentru zădărnicierea căruia luptă cu toate armele guvernul, cu deosebire grupul tiszaișt căruia aparține și contele Wenckheim.

Scopul partidului contrar este să înăbușe cu sunetul aurului glasul conștiinței neamului, să ne țină și pe mai departe în cea mai neagră robie, încătușați în obezile unei jobăgii materiale și morale.

Apelez la voi maghiari. Apelez la voi în temeiul îndemnurilor ce vi-le-am dat în tot decursul alegerii trecute ca să vă grupați în jurul candidatului de deputat Dr. Lázár Zoárd care și-a înscris pe steag

votul universal, egal, secret și după comune.

Neagra reacțiune n'a putut să strângă, — cu toate sutele de mii de coroane și cu toate

puterii — mai mult de 1007 voturi, câțiva bieți funcționari, cari au votat de frică ori alegători nenorociți, cari și-au vândut sufletele pentru bani.

Cele două tabere înfrățite prin lupta însuflețită purtată cu convingere pentru principii, au avut 1214 voturi; dovadă, că adevărul și lumina au prins rădăcini adânci în cercul Chișineului, pe cari nu le va putea smulge adversarul nici cu prețul sutelor de mii de coroane.

Să aruncăm de-o parte ori ce prejudeții, ori ce neînțelegere de ordin național ori religios, să înțelegem odată, că Românul nu poate fi dușmanul Maghiarului în țara aceasta, nici Maghiarul dușmanul Românului, că gemem cu toții sub aceleași poveri, și grumazii noștri ai tuturorora s'au înăsprit de același jug.

Să ne deschidem ochii și vom vedea, că noi nu putem să fim dușmani unii altora, ci frați și tovarăși de luptă, vom vedea, că dușmanul nostru comun, e acea tabără neagră a lui Tisza și a vracilor săi, care nu vede în noi decât o turmă, bună să aducă jertfă de bani și de sânge pentru patrie, dar pe care voesc s'o despoaie de toate drepturile omenești.

Noi, în multe cercuri prin presa noastră și prin alegătorii noștri am sărit în ajutorul partidului justhist, primiți dar mâna întinsă de frate, pe care nu v'o întindem numai acum, ci v'am întins-o în tot decursul alegerii, ca întăriți prin unire să luptăm împreună, pentru cele mai sfinte și înălțătoare drepturi ale poporului.

În 16 Iunie, în ziua de balotaj se va decide, sunt oare vrednici alegătorii din cercul Chișineului de o soartă mai bună, ori sunt osândiți ca să rălăcească și pe mai departe, lipsiți de drepturi, și orbiți de făgăduințe mincinoase și de frică?!

Înainte la luptă!

Să luptăm din toate puterile pentru realizarea votului universal, egal, secret și după comune;

pentru introducerea dării progresive;

pentru minimul de existență, adecă să se scutească de dare atâta avere, cât e necondiționat de lipsă pentru susținerea unei familii,

și pentru introducerea serviciului militar de 2 ani.

Dacă vom ținea împreună nici porțile iadului nu vor putea împiedeca biruința noastră sigură.

Cu dragoste frățească

Octavian Goga.
cand. de deputat.

* * *

Sepher-ha-Zohar.

De Marcel Montandon.

Limba română, — cea populară, bine înțeles, căci ceealaltă cu toate însușirile ei academice, neavând tradiție n'are nici rădăcini adânci în istoria și în sufletul neamului, — limba populară are un cuvânt ciudat, cu înțelesul căruia nimeni nu-și prea bate capul: *solomonar*. Solomonarul este, prin sate depărtate, un om aproape tot atât de ciudat ca și cuvântul; el duce o viață de obicei cam retrasă, e căutat de cei necăjiți, le ajută; el poate chiar abate grindina sau atrage fulgerul; în felul lui este un făcător de minuni.

Prin minune însă, așa cum rostim noi această vorbă, înțelegem un fapt săvârșit în afară de legile naturale. Concepția asta este foarte greșită, căci ar însemna, dacă ar fi cu puțință, că legile eterne s'au oprit s'au abătut din calea lor, din norma lor, că Dumnezeu însuși, — *sit venia verbo* —, își pierde cumpătul. Adevărată prostie, curat sacrilegiu! Nu; pe lângă legile naturale recunoscute până acum de științele noastre, mai există neapărat și legi pe cari noi încă nu le cunoaștem, și de tot naturale, numai că scap de firea noastră pământească, legi *extra- sau supra-naturale*. Minunea nu poate fi, prin urmare, decât un fapt normal, dar săvârșit în virtutea unor legi neatinse încă de cercetările noastre, în conformitate cu aceste legi supranaturale, și prin întrebuințarea unor puteri asemenea supranaturale.

Astfel de lucruri însă nu trebuie să ni-se pară nouă, modernilor, neexplicabile. De vre-o două secole încoace spiritul științific a făcut mare haz

Acum în două vorbe povestea acestei tipărituri. Se știe, că în cercul Chișineului, unde a fixat partidul candidatura mea, au mai fost doi candidați, unul fostul deputat Lázár Zoárd justhist și altul guvernamental contele Wenkheim. Pe cum se vede din acest apel la alegerea din 1 Iunie s'a declarat între mine și contele Wenkheim balotaj, obținând eu vre-o opt sute și câteva voturi, contele o mie și ceva, iar Lázár vre-o patru sute. Se putea aștepta deci o reușită a noastră, în cazul când o seamă dintre oamenii lui Lázár, între dâșii mulți socialiști incarnați, ar trece la noi. În vederea acestui scop am hotărât să ținem și adunări populare în satele ungurești, dar administrația nu ne-a permis. Astfel s'a decis lansarea unui apel către alegătorii unguri care în parte a și avut rezultatul dorit; peste patruzeci de inși au votat cu noi la balotaj. Cei cari au trecut prin agitațiile electorale, nu mai au nevoie de nici o explicație.

Apelul, vă rog să'l cetiți cu deamănuntul. Cum vedeți, nu conține nici un cuvânt potrivit aspirațiilor noastre și scoate la iveală spiritul de clasă, căruia se datorează multe dintre neajunsurile vieții noastre politice și dela care așteptam noi alipirea noastră. Firește, fiind lansat în numele meu, eu iau toată răspunderea pentru el, fiindcă nu l'am desmintit nici odată. Fiind însă vorba de adevărul întreg și neavând obiceiul să reclam paternitatea produselor străine de mine, iată declar, că în gazeta „Românul” am cetit întâia dată cu atențiune acest apel, al cărui autor nu sunt eu, ci d. Dr. Iustin Marșeu, unul dintre principalii mei agenți electorali în lupta dela Chișineu, astăzi mi-se pare membru în consiliul de direcțiune al gazetei „Românul”. Dânsul l'a scris, l'a tipărit și eu l'am văzut întâia dată pe masa din frumoasa filigorie a dlui Dr. G. Popovici, în Chișineu. Mi-aduc aminte că făceam câteva obiecțiuni asupra tonului în care e ținut, temân-

de credințele superstițioase ale învățaților din trecut și și-a bătut joc mai cu seamă de multe obiceiuri băbești dela țară. Bine a făcut, în ceea ce privește înlesnirile vieții, igiena, ș. a.; dar rău a făcut în ceea ce privește misterele vieții, căci cu toate asigurările filosofilor, încă n'au fost dezlegate, și dimpotrivă tocmai astăzi când religia creștină, când ori ce lege idealistă este împilată, prigonică, aproape strivită de trufia necredincioșilor, când un ministru francez nu se sfiește să țipe della tribuna parlamentară că „s'au stins stelele pe cer”, când scriitorii scot cărți ca să arate că ateismul va fi baza rațională a ordinii viitoare, că ireligiunea zilelor noastre este pecetea netăgăduită a geniului Europei moderne” (grozav geniu!...), tocmai acum Știința ajunge prin cercetările ei din ce în ce mai amănunțite, în fizică, în chimie etc., la un fel de graniță a lumii materiale, unde se lovește de fenomene ultra-naturale care o readuc cu de-a sila la cutare principii cunoscute de vechii alchimisti, de vechii depozitari ai științei oculte. Cercetările cele mai savante asupra forței și constituției materiei, realizările practice ale unor sinteze, unor transmutațiuni de metale, lucrările asupra transmiterii unor unde de electricitate și de lumină, asupra radioactivității corpurilor, au pricinuit o evoluție de netăgăduit către ocultism.

Nu trebuie însă confundat ocultismul cu magia. Ocultismul înseamnă ascuns, închis; toată știința la început era ascunsă și rezervată numai celor vrednici; sub formele și vorbele ei tainice (se ascundeau cunoștințe misterioase, dobândite prin adâncirea fenomenelor supra-sensibile și tălmăcirea învățăturii sfinte, numită cabală, adecă

du-mă, că o să ajung din nou pe mâna procurorului. Teama mea o împărtășeau și domnii Dr. Cornel Ardelean și Dr. Georg Popovici, neobosiții mei sprijinitori, dar în sfârșit ce era să facem, lucrul era gata, apelul s'a lansat. Le spun aceste, nu fiindcă n'aș vroi să port răspunderea politică pentru acest „szózat”, — dar fiindcă acesta e adevărul, pe care de sigur, nici d. Marșieu n'are nici un motiv să-l tăgăduiască.

Toată povestea asta, deci, e cât se poate de clară și, cum se vede, n'are nici o importanță, dar absolut nici o importanță. Importantă este numai intenția, care a fost plasat la gazeta acest apel. Intenția se desprinde din epitetele ce mi s'au dat cu mult prisos de ironie: *mare naționalist intransigent, șef primenitor și îndrumător al „Tribunei zilelor lui Mangra”*.

Care va să zică nu sunt „naționalist intransigent”, — ci sunt un „îndrumător al cărui rost e alături de Mangra. Asta va să o dovedească simpatici domni, cari publică acest apel, fără nici un comentariu făcând numai cu ochiul, ca să zăpăciească pe naivi și, dându-l numai în ungurește, ca să încurce deabinele pe cetitorii din România, cari se vor cruci, văzând numele meu sub o pagină ungurească. Iată o nouă manoperă rășărită din același proces de idei, în care s'au clocit și basmul „tradării”... Judecați amirabilele mijloace de luptă onorabilă!

Stau și mă gândesc acum, de ce în demn a fost determinată această ieșire ridicolă? Tare aș vrea să mă înșel, dar mi-se pare că bietul „szózat” e un antipod dureroasei spovedanii ce-a fost silit să scrie în fața publicului dăunțezi d. Vasile Goga, când cu recunoașterea articolului ungureșc în cinstea lui Tisza. Fostul meu profesor ar vrea să mă prezinte ca pe un electorat al dânsului în pensurile ungurești. Comentariul înghițit de domnii cu autoritate ar fi să fie astfel: Domnilor cetitori! Adev-

tradiție. Magia a fost întrebuințarea acelor cunoștințe secrete spre dobândirea de bunuri și mântești, de către șarlatani. Știința cea adevărată însă nu iartă astfel de umeltiri, și de aceea oamenii ca Cagliostro n'au ajuns departe. Piatra filosofică a adevăraților adepți nu însemna bogăția și gloria lumească. Ei rîvneau la prefacerea sufletelor trupesti în virtuți sufletești, la stăpânirea ei sine prin forța morală, la mălțarea duhului până la Dumnezeu. Așa, adică prin legături cât de strinse cu lumea ceealaltă, căpătau dâșii puteri supra-naturale, privilegiul de-a săvârși fapte, pe cari cei ce trăiesc o viață inconștientă de lume și nu pot decât să le iee, drept minuni.

Învățătura aceea de taină, care a fost aceeași în fond la Egipteni, la Greci, la Indieni, la Chinezi, ne stă de aci înainte tuturor la îndemână. Nu vreau să zic că vom deveni cu toți deodată magi, învățați și sfinți, făcători de minuni. Acesta depinde și de aci înainte tot de vrednicia, de pătrunderea și de stăruința fiecăruia. Însă toate secretele Kabbalei sunt împrumutate dintr-o carte evreiască străveche, pomenită de toți autorii ocultei, pe care însă cei mai mulți și mai ales călătorul Franck și academicianul Solomon Reinman n'au putut-o înțelege, nefiind de loc pregătiți. Zohar-ul, cartea strălucirii, a ieșit de curind de sub tipar într-o traducere franțuzească, minunată din toate punctele de vedere, editată pe o hârtie specială și cu un lux de mult gust, de un simpț papetar, membru al Societății asiatice din Franța, d. Emile Lafuma (Voiron, Isère)*). Zoharul con-

*) Șase volume, scoase în numai 850 exemplare la 150 franci.

vărat, că d. Goldiş e autorul articolului unguresc, în care se face apologia lui Tisza. Facem această mărturisire, acum după un an de tăcere, siliți de împrejurări și împinși de rușine. Adevărat, acest articol numai intransigent nu e cu accentele lui de sirenă ispititoare pentru fiul „sdrobitorului de naționalități”. Dar dacă-i vorba de „intransigență”, atunci ce mai calea-valea, suntem cam la fel cu toții, dragii mei. Iacă și Goga, când a fost la adică, a știut-o aduce pe ungurește. Da, da suntem de-o pănură cu toții...

Cam acesta ar fi să fie comentarul meu și împotriva lui țin să protestez eu cu toată hotărârea. Mai bucuros suport epitetul de „anarhist” sau „trădător” dacă vreți, dar țin să se distingă că nu suntem din același aluat. Cetitorii n'au decât să cetească tot scrisul meu de vre-o zece ani încoace și să-l puie la cântar alături de exhibițiunile acestor domni, să cântărească chiar importanța acestui apel, alături de articolul dlui Goldiş, în care apologetul lui Tisza, István varsă lacrimi pentru dulcea „magyar haza” și nu mai poate de dragul „unității politice a Ungariei”, — și să facă bilanțul intransigenței noastre.

Rezultatul acestei judecăți să le determine părerea și acest rezultat să-l comunice, dacă vor, și tinerilor universitari din Budapesta, ca să-și mai înmulțească iscăliturile... Noțiunea adevărată a intransigenței politice numai prin o asemenea analiză ar putea fi lămurită, restabilindu-i-se înțelesul real. Mie, spunând adevărul, nici nu-mi mai vine să reclam pe seama atitudinilor mele acest epitet, câtă vreme nobilii mei adversari vor să se chie-me „intransigenți”. În perioada asta de confuzie a valorilor eu mă mulțumesc și cu titlul de „anarhist” sau „trădător” cum ar striga d. Aurel Popovici. Conștiința că ne deosebim este cel mai puternic impuls care-mi ridică moralul.

Relațiile monarchiei noastre cu Italia. Către sfârșitul ședinței de ieri a camerei, contele Khuen-Héderváry, după o trăgănare devre-o două săptămâni, a răspuns în sfârșit la cunoscuta interpelare ce i-a adresat contele Apponyi în chestiunea demisiei baronului Conrad. Era de prevăzut că răspunsul acest va fi în toate părțile sale congruent cu răspunsul dat dăunăzi de contele Stürgkh în camera austriacă. Sunt convenționale aceste răspunsuri, pentru că trebuie să satisfacă minciunei constituționale a tot stăpânitoare în viața celor două sate. De aceea era necesar ca declarațiile șefilor celor două guverne să țintească înainte de toate întreg mult-puținul adevăr cât a putut fi descoperit relativ la culisele politice ale demisiei fostului șef al statului major. Opinia publică nu va înceta însă să-și facă judecata și mai departe urmărind raza acestui adevăr.

Contele Khuen-Héderváry a declarat de altfel, că nu există partidul militar rășboinic pretins de ziare, că demisia n'a fost cauzată de considerații politice, ci numai de considerații pur militare, că factorii cari pot să influențeze mersul și țintele politicei noastre externe sunt exclusiv cei cu răspundere în fața parlamenelor (ministrul de externe și cei doi șefi de cabinet) și în sfârșit că politica externă a monarchiei are drept bază și azi năzuința de a păstra neschimbate acordurile triplicei, o alianță sinceră și trainică deci și cu Italia.

Răspunsul contelui Khuen-Héderváry a mulțumit și pe contele Apponyi și pe ceilalți șefi ai opoziției. Da, căci partidele ungurești înregistrează întotdeauna cu satisfacție orice succes al contelui Aehrenthal, ministrul de externe, probabil sprijinitor al aspirațiilor de prevalență în monarchie ale compatrioților noștri.

Vacanțe parlamentare. Camera deputaților se pregătește pentru vacanțe. Discuția bugetului ministerului de culte probabil se va termina în două ședințe. Ședința de Sâmbătă va avea, deci, numai caracter formal.

Camera se va întruni numai la 10 Ianuarie, pentru a continua discuția bugetului ministerelor de justiție, finanțe și honvezimii. Către sfârșitul lui Ianuarie se vor întruni delegațiile, așa

incât discuția reformelor militare nu se va putea relua înainte de Martie.

De timpul acesta guvernul vrea să profite pentru a încheia un nou pact cu opoziția.

Ședința Camerei. În ședința de azi s'a votat proiectul de indemnitate și în a treia citire.

S'a continuat apoi discuția bugetului ministerului de culte.

Scrisoare din Berlin.

Poezia iernii. — Kaiserul Wilhelm. — Politică și muncă. — Evreii din Berlin. — Succesul artiștei Cella Delavrancea. — Gerhard Munthe. — Trei aquarele ale pictorului. — Aviația și reclama. — Glasuri cobitoare. — Cercul Românilor din Berlin.

Berlin, 18 Decembrie 1911.

Cetese în ziarele din țară, că acolo e zăpada aproape de un metru. Pe când în țară boerii au început sezonul sportului de săniat, iar mamele spun basme cu Feți frumoși și Cosinzene lângă soba caldă, și visătorii privind geamul înflorit de ger și ascultând vifornița șuerătoare, degetele încep a scanda, și gândul tainic se încheagă în vers, — pe asta vreme la Berlin se cerne o ploaie deasă și mărunță, iar oglinda ramurilor lacului Spree este pătată ca sufletul unui criminal. În văzduh o păclă se mută leneșă, o besnă plutitoare țesută din fumul miilor de coșuri, cari formează un codru în frunțașă metropolă. Avem și zile frumoase, zile clare în cari tremură pe o clipă zâmbetul candid al primăverii.

Imi face impresia că suntem în luna lui April, și dacă n'ași vedea zilnic mormanele de frunze vestejite din codrul „Tiergarten”, enorma alee a Berlinului, și ramurile desfrunzite, ce întâpă văzduhul de marmoră, paserile amuțite, așa crede că am mântuit iarna din anul acesta. Pentru mine ar fi o decepție să nu pot gusta poezia iernei, să'mi cule fața pe florile de geam și noaptea târziu să văd luna cum trece maiestos, disprețuitoare peste infinita câmpie de neaună... Și probabil, la Berlin n'o să avem iarnă, vânturile calde ce vin dinspre Est, zădărnicesc puterea gerului și a iernei, și'mi pare rău, nespun de rău...

Kaiserul Wilhelm este un dormitor fără păreche în bătrâna noastră Europă. Susținut de jos de credința și iubirea fanatică a poporului, iar de cătră intelectuali, zeificat, Impăratul Wilhelm

ține talmăcirii transcendentele privitoare la cele cinci cărți dela începutul Bibliei, cum au fost păstrate de cei mai luminați rabini, adunate în scris prin veacul al XII-lea și tipărite în textul ebraic pentru întâiaș dată la Mantua în 1559.

N'avem loc aci, să scoatem la iveală pentru cetitorul pripăt câteva din acele afirmațiuni esoterice, de cari s'ar interesa mai mult din curiozitate, cum este de pildă explicarea de ce femeile sunt, mai mult decât bărbații, pornite spre vrăji, sau bunăoară următoarele: „Băgați de seamă că tot cuvântul rostit în graiul sfânt este auzit de puterile cerești cari se silesc să-l îndeplinească” (I fol. 75), sau iarăși „le ajungea să rostească cuvinte pentru ca lucrurile să se săvârșească”, de unde Rabbi Hiya deduce că „totul stă în puterea cuvântului”, precum și lumea s'a zămislit prin cuvântul lui Dumnezeu cum ne spune destul de lămurit începutul sf. Evaghelii lui Ioan.

De amănuntele direct legate de observările legii mozaice, n'avem să mai ținem seama. Dar pentru noi creștinii, deosebita însemnătate a acestei cărți constă în dovada că Evreii adevărat luminați știau dintru început dogma sf. Treimi,

arătau aproape materialicește, ca și Pythagoras purcoderea sf. Duh din Tatăl și Fiul în perfecta unitate divină ș. a. va să zică învățământul esoteric al Sinagogei confirmă pe deplin învățăturile Legii noastre, ceea ce de altminterlea știam noi chiar din vorbele Mântuitorului, și din sf. Augustin când scrie: „Credința adevărată, care există din vremea cea dintâi, a luat numele de lege creștină dela nașterea lui Christos, ca astfel să vestească lumii că Cuvântul, făcându-se om și deschizându-se împărăția cerului, a îndeplinit Legea și Proorociile, departe de a-le răsturna”. Așa că ne putem mira de ce, sub conducerea păstoricească a acestor rabini învățați, nu s'au convertit toți Jidanii, la creștinism, și ne putem aștepta ca publicarea Zoharului să nu contribuie puțin la mântuirea multor Evrei sinceri; dar mai ales nădăjduim că va întâri pe mulți creștini în credința strămoșească și în cinstirea ce-o datorim celor sfinte. Și nu numai credincioșii, dar mai curînd chiar cei cu spiritul științific vor găsi în cartea strălucirei înțelesul adevărat filosofic al cuvintelor din cărțile mozaice, cari nu conțin de loc naivitățile pe cari le cetim în traducerile noastre ale Bibliei. Din acest punct de vedere cetirea, stu-

dieria Zoharului trebuie recomandată cu deosebire teologilor noștri de ori ce confesiune, căci „alături de Biblie nu mai este nici o carte ce i-s'ar putea asemui pentru adâncimea gândirii și înălțimea vederilor”. (Molitor). Iar despre noi, făptura omenească, despre felul cum suntem zămisliti în chipul și asemănarea Domnului, despre constituțiunea noastră fizică și sufletească, despre purtarea noastră morală și răsunctul ei în ceruri, misterioasele deslușiri ale Zoarului, — de le vor primi învățații moderni, pe atât de materialisti pe cât de „primari” sunt teologii noștri, — ar contribui la o minunată sinteză a științelor, în cercetările cărora mințea, sau mai bine zis sufletul omenească, cu toate însușirile și puterile lui supra-naturale, și-ar recăpăta locul de frunte.

Și atunci fizicienii, chimiștii matematicii, doctorii, astronomii, se vor face cu adevărat stăpâni pe mijloacele de care dispune smeritul șolomonar dela sate, cari nu sunt altceva decât strînsa legătură dintre lumea cea de jos și cea de sus, perfecta oglindire a lumii de sus în cea de jos, ceea ce Solomon împăratul însemna prin simbolul celor două rtiunghiuri încruciate.

Rétay și Benedek

intreprindere industrială de artă bisericească, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

își conduce, țara ca nimeni altul. Las că nici un domnitor nu știe să satisfacă toate clasele sociale ca și cumintele Wilhelm. Pe un băiat al lui îl dă ucenic la cutare faur, ori în fabrică, infantele muncește alături de proletar, împăratul își cercetează feciorul, și când acesta nu bate bine la nicovală, tatăl ia barosul, și El însuși îi arată, faurul zâmbește, clasa de mijloc rîde satisfăcută, și-o lume întreagă este idolătra împăratului.

În politică? Glasul Kaiserului răsună ca o trompetă, cuvântul lui este hotărîtor, gestul lui este lege, voca lui se descarcă fulgerătoare contra netrebnicilor, cari îmbrăcați în mantaua perfidiei vor să zdruncine temelile statului. Sper, că iubirii cetitori ai acestui ziar își vor aduce aminte de discursul lui Wilhelm, ce l-a ținut din balconul palatului imperial, tumultului socialist, ce se adunase să demonstreze ma anii trecuți. Un cuvânt nu s'a auzit contra Kaiserului, mulțimea turbulentă, a ascultat pioasă până în sfârșit, și pe urmă fascinată de vrajă cuvântul înțelept s'a împrăștiat aplaudând pe împăratul lor iubit. Demnă de admirație e tactica împăratului de a satisface pretențiile atât de multiple și subtile ale clasei înalte. Ei bine ce face Kaiserul în cazul acesta? Scrie o dramă, ori pune să se scrie? Nu ne privește, drama Kaiserului fără a mai trece prin ochii comitetelor de lectură ca a unui muritor de rînd, se reprezintă la teatrul Curții, firește în cercul restrîns al elitei cu gust fin, subtil, și pricepător în artă... Lumea rămâne frapată, aplausele se ridică frenetică sguđuie cupola, candelabrele de aur și se închină cu toții împăratului poet. Fericit popor, fericită țară, fericit împărat este cel ce știe să cimenteze iubire între popor și rege, ca și Kaiserul Wilhelm. Și dacă cu timpul curentele republicane vor răpune toate coroanele împărătești din Europa, sunt de fermă convingere, că Germania va fi cea din urmă care o va rupe cu dinasticismul, bineînțeles atunci, când vre-un împărat-păpușă va sta pe tronul țării, un Kaiser fudul care va abuza, ori va disprețui iubirea poporului german.

Politica și munca sunt două chestii cu cari la noi, nu e în curent ori care cetitor de ziare; la noi în Transilvania nu se face selecția între aceste două chestii, dealtminteri diametral opuse. La nemți politica și munca este un contract. Aici se muncește foarte mult, și pe urmă se face și politică, firește de cei competenți, nu ca la noi un ramolit de tipograf dă direcții și lecții, partidului național. Aici nu se sacrifică munca pentru politică, aici avocatul nu își neglijează biroul pentru ca să poată huzuri în saloanele pompoase ale cutărui partid ca secretar, ori ca director de ziar, cum de pildă se face la noi în Transilvania. La noi politica este un monopol al unui doctor, al unui mare proprietar și în fine a nu știu cărui incolor avocat. Iar toți ceilalți oameni de muncă, sunt luați drept cantități neglijeabile. Multe am putea să învățăm noi, un popor așa de tânăr, în fașe încă, dela Nemți.

Neamțul ține să își deprindă băiatul cu munca îi dă o meserie bună, îi asigură pâinea, la noi fiecare avocat se crede în drept a își instrua băiatul în principiile sale politice, lăsându-l urmaș — după moarte în postul ce l-a avut, neavînd drept de ereditate un alt patrimoniu decât prejudiciile retrograde cari trebuiesc perpetuate. Să rupem deci cu rutina trecutului, să învățăm dela alte neamuri, să ne deprindem a munci, și să facem mai puțină gălăgie...

Se prigonesc Evreii în Berlin? N'am putea afirma. Mai mult e disprețuit elementul acesta, cu un dispreț suveran, sunt priviți cu un sarcasm ucizător, de care numai neamțul e capabil. Ai cusurul să fii evreu? Nu însemni nimic în Berlin. Și de ce oare sunt disconsiderați evreii? Enigma se desleagă ușor. Neamțul ca un sublim psiholog din firea lui, a observat, din vreme că elementul evreu, în societatea lor cu tradiții respectate cu sfîntenie, cu moravuri alese, cu caracter ferm, evreul nu poate fi decât un element distrugător.

Faptul că în viața literară, artistică și științifică, li-se face intrare și anuitor talente de neam evreu, nu ne miră, aceștia sunt încă corbi albi, pe cari cultura i-a cizelat, curățindu-le sângele semit. Deși sunt cazuri în viață, cari ne demonstrează destul de elocvent, tocmai contrarul. Așa face Germania cu evreii.

Străinătatea, fără să exagereze afirm, că cunoaște mai bine pe grațioasa artistă Cella Delavrancea, fiica dlui ministru actual Delavrancea, marele nostru scriitor, decât Românii din Transilvania. Mai bine știe s'o aprecieze chiar și decât Românii din Țară. Ca să înțelegi și să guști cu delir arta subtilă a talentatei noastre artiste, e nevoie să ai o cultură muzicală, și cum la noi poți număra pe degete categoria aceasta de intelectuali, să nu ne prindă mirarea că simpatica Cella Delavrancea, nu e înțeleasă pe deplin. Concertul dat zilele trecute în Konzertsaal der Hochschule, a avut variate puncte. S'a distins în G-dur de Beethoven, în A-moll (Schumann) și în G-moll (Saent-Saens). Laurii secerati de cătră domnișoara Cella Delavrancea, sunt și laurii noștri ai neamului întreg. Din prilejul concertului toate ziarele de seară, s'au exprimat măgulitor, iar ulterior, reviste ca „Signale für die Musikalische Welt” și „Allgemeine Musik Zeitung”, i-au recunoscut talentul, arîndu-i noi și noi succese...

Gerhard Munthe, pictorul norvegian de mare talent, expune în pinacoteca museului de arte din Kristiania mai multe pânze, unele din ele le reproduce și revista Nord Land din Berlin. Munthe se inspiră mai mult din viața dela țară, arareori din lumea înaltă, și are o pasiune de a reinvia în pânzele sale lumea frumoasă a basmelor norvegiene.

Aquarelele din chestie, cu subiect din mitologie, lucrate în stil bizantin, aduc foarte mult, cu pânzele din basmele noastre pictate de regretatul nostru pictor bizantinist Balthazar. Aquarelul „Tu trebuie să pleci la nord la Trollheim, ca feteji mele să-ți contenească suferința...” e un rege cu barba lungă, patriarhală, stînd în un tron înflorit, înconjurat de divanul lui, de sfetniciei îmbătrîniți în înțelepciune. În fața regelui stă un crainic, care e gata să plece la porunca împăratului, ca să aducă leacul alinător de durere, pentru fata de împărat, care zi de zi se topește după vre-un erai minunat dela Nord. O asemănare frumoasă cu multe din basmele noastre.

În aquarelul al II-lea, „Fata de masă era plină de sânge și vermii jucau pe masă...” e o masă lungă lângă care ard feșnice cu multe brațe, iar pe fața albă de masă pătată cu sânge, își întind vermii capetele lor hemesite, murdare. Cine știe, poate crainicul plecat la Nord n'a mai sosit, fata împăratului, torturată de dor și-a sfârșit viața, și azi sânge și vermii se mai văd din trupul ei de erin...

E frumoasă, e duloasă, e tragică povestea aceasta. Aquarelul „Intrarea în Bizanț” și „Regele Sigurds Reise în Ierusalim”, de asemenea tradează penelul unui artist înamorat de poezie, misticism și fantasmagorie mitologică-bizantină. În lumea artistică, de pictură, în lumea noastră modernă unde ni-se îmbie să vedem picturi de hamali flămânzi, de colport ori de ziare, de pischeri de boulevard, — aquarelele pictorului Munthe, e o adevărată revelație, e o primenire, pentru sufletele admiratoare de artă sănătoasă...

În serile frumoase, nu arareori poți să zărești deasupra Berlinului monștrii, cari în răstimpuri aruncă diferite lumini, trece greoie, spintecînd norii de fum și păcla ce apasă asupra orașului; sunt monoplanele cutărei firme, care își face reclamă în felul acesta. Monoplanul se luminează roș și arată firma „Wertheim”, altădată „Stollwerk”. Lumea berlineză, serioasă din firea ei, trece impasibilă fără să-i dea nici o atenție. Pe semne s'a plictisit lumea și de noua invenție. După aviație, cine știe, ce va mai inventa viitorul, ca să scoată pe-o clipă, lumea aceasta din făgașul ei, ca apoi după câteva clipe iarăși să recadă în cumintenia care îi face atîta cinste și-i șade atât le bine...

Pe bulevardul Postdamer, mai liniștită și mai fascinatoare mi-s'a părut cafeneaua „Austria”. Aici îmi iau zilnic șvartul meu divin. La ora obișnuită. În una din zilele trecute o zi posomorită de toamnă, am renunțat la plimbare, și am stat la cafenea mai mult ca de obicei. Privind picurii grei ce se prelingeau pe geam, deodată un glas cobitor îmi izbește urechea, un glas de unghur începuse să hămăiască în limbajul arpadian. M'am interesat de pripășitul acesta de unghur, și în fine am aflat, că unghurii din Berlin tocmai la cafeneaua aceasta își țin adunările lor, adică au dlor

un cerc „Berlini magyar egyesület”, care ține adunări în ficce săptămână în una din salele cafenelei, pe urmă inundă cafeneaua, tulburînd atmosfera liniștită cu accentele lor disonante. I-am auzit mai de multe ori făcînd politică și insultînd pe valahii din Transilvania.

Câtă vreme Ungurii își țin de sfîntă datoriță să nu își uite limba și convin și discută cu entuziasm diferite chestii recente, de acasă, ce fac care Românii stabiliți la Berlin? Știam, că studenții au „Cercul studenților români”, că mai există, nu pot să știu, căci nu dă nici un semn de viață. Iar despre ceilalți români, notabilități și oameni cu situații, sunt în poziție de a spune adevărul că trăiesc în cel mai detestabil separatism. Pilda Ungurilor din Berlin, n'ar fi rea s'o imiteze și Românii berlinezi, mai ales când tot la cafeneaua aceasta își au locul de întîlnire, și își țin adunările și cercul italienilor, al francezilor și al spaniolilor. Cum însă, românul este impasibil, cum e mai și separatistic și aristocrat, nu vine a crede, că nici Românii din Berlin nu vor face o onorabilă excepție dela regula aceasta generală...

A. Maior.

Cursuri pentru analfabeți.

Asociațiunea din Sibiu a adresat despărțămintelor următoarea circulară:

Domnule Director,

Vremile în cari trăim ne impun o apropiere sinceră de popor, cu gândul curat de a-l smulge cât mai curînd din întunerecul neștiinței și al ridica în rîndul neamurilor culte, conștios de marea lor în lume. Viitorul poporului nostru nu mai atunci va fi asigurat, când el va fi stăpîn pe o puternică cultură națională, care îi va putea înlesni lupta pentru viață, alături de celelalte popoare. Și se știe că condiția primă a ori cărei culturi e cunoștința de carte, fără de care astăzi un popor nu își mai poate îndruma soartea pe cărări mai bune. Scăderea cea mai mare a poporului nostru e tocmai lipsa cunoștinții de carte. Cu durere trebuie să o spunem că dintre toate neamurile țării noastre numai Rutenii ne întrec în analfabeți. Toate celelalte sunt înaintea noastră. Creдем că a sosit timpul, când toți cărturarii trebuie să ne așternem pe muncă serioasă pentru a mîntui poporul nostru de această rușine a neștiinței, de această robie a întunerecului, căci întărirea culturală a țărînimii e o primejdie mare pentru însăși existența națională a poporului nostru.

În anii din urmă în cadrele „Asociațiunii” s'au ținut mai multe cursuri de analfabeți, cari, ca început, au dat rezultate destul de multămitoare. Dar greutățile începutului au făcut pe mulți cărturari să renunțe la continuarea acestor cursuri pornite cu multă însuflețire, așa că în iarna trecută, după informațiile ce le avem, s'au instruit analfabeți abia în 23 de comune, din cele peste 3000 câte avem.

„Asociațiunea” își ține, deci, de datorință a îndemna din nou toate despărțămintele sale să reice aranjarea cursurilor de analfabeți în cursul acestei ierni și să stărue pe lângă domnii preoți și învățători dela sate să nu se sperie de greutățile ce le întîmpină chiar și din partea sătenilor, ci să le țină la început cu ascultători puțini, pe cari să și deo silința a-i învăța bine scrisul și cetitul, ca să fie pildă vie pentru ceilalți săteni îndărănici și nepricepuți.

Un mijloc foarte bun pentru a trezi între țărani neștiutori de carte interesul față de scris și cetit sunt șezătorile culturale, cari se pot aranja Dumineca și în sîrbători. La aceste șezători, pe lângă lectura din autorii noștri mai de seamă făcută de cătră domnii preoți, învățători sau alți cărturari, să cetească și câte un țaran mai priceput, iar tineretul să declame și să cînte diferite poezii și cîntări.

Cu ocazia acestor șezători, cărturarii să explice țaranilor rostul Asociațiunii, să-i îndemne să se înscrie membri ajutători, arătându-le broșurile ce le primesc în schimbul taxei de 2 cor, și cetindu-le părți din aceste broșuri. Tot la aceste șezători să se stărue și pentru înființarea agenturilor Asociațiunii.

Pe lângă aceste șezători, domnii învățători să facă în fiecare Duminecă deprinderi de scris și cetit cu tineretul ieșit de curînd din școală

Cehan mântuitorul...

Arad, 20 Decembrie.

Prin luna April, corectorul nostru Cehan, a fost demisionat din redacția „Tribunei” unde stase aproape doi ani de zile, ținut mai mult din milă, căci individul era un simplu agramat, incapabil de a conștina o frază corectă măcar. Ca să-l putem totuși utiliza cât de cât, l'am pus în vremea asta la corectura ziarului, dar Cehan nu era nici de treaba asta. Un an și jumătate l'am ținut astfel, demisionându-l și iertându-l, din considerații pur umane. La nesfârșit însă nu puteam merge nici eu mila și în primăvară ne-am hotărât să trecem, în interesul ziarului, peste ori ce considerații, și să-l înlocuim pe Cehan. L'am demisionat. Cehan a plecat lăsând tuturor suveriniri, administrației, dlui Bocu, băncilor, eroitorilor; cele lăsate chelnărilor ar trebui să-l întrebăm pe d. Marșieu, căci pe acestea dânsul le ține în evidență.

Vreme cât a stat în Arad, Cehan, era mai mult un tip caraghios al societății. Nu credem ca d. Goldiș să fi stat de două ori de vorbă cu dânsul, știm însă că s'a amuzat la câteva prilejuri când l'a găsit pe Cehan prin cafenele în stare de completă ebrietate. Cu un cuvânt, d. Goldiș știa cine e Cehan.

Plecând din redacție ne-a mai scris, rugându-ne să revenim asupra demisionării sale și asigurându-ne de stima și considerația sa, *chiar când nu l'am mai reprimi*. Noi n'am putut să-l asigurăm de stima și considerația noastră niciodată.

Văzând că nu ne poate schimba hotărârea, individul, la o săptămână după scrișoarea de sus, s'a gândit la răsunare. Și s'a pus, firește, în slujba dlui Goldiș.

D. Goldiș a profitat cu bucurie de serviciile lui Cehan. I-a publicat vre-o patru ori unei articole, în cari toți membrii redacției, și îndeosebi d. Bocu, *binefăcătorul său*, erau terfeliti de acest declarat într'un mod mizerabil.

De atunci au trecut șapte luni și onorabilul Cehan era dat uitării. Înainte cu câteva săptămâni însă, d. Alex. Șt. Vernescu, șefredactorul „Românului” părăsește în mod subit redacția ziarului autorizat, între asigurările celei mai călduroase stime și considerații din partea redacției.

A doua ori a treia zi după plecarea dlui Vernescu din Arad, primim dela dânsul o scrisoare trimisă din Brașov, în care spunea că „martirajul său dela „Românul” s'a sfârșit”, scrisoare pe care cetitorii noștri o cunosc, căci a fost publicată.

Scrișoarea aceasta, mărturisim, a stârnit variate sentimente în noi și e sigur, că nu o publicăm și refuzăm din capul locului ori ce colaborare dlui Vernescu, dacă nu era vorba de a-i învedera dlui Goldiș, care-și pierduse dreptul la ori ce cruțare, câtă vreme n'a cruțat nici el pe alții, cât de neioial procedase. Un al doilea argument, care ne îndemna să îi primim colaborarea, era, că d. Vernescu fusese cineva în redacția „Românului” nu un simplu corector, unsprezece luni de zile îl știam șefredactorul ziarului autorizat, care și la despărțire, ducea cu sine asigurările de iubire ale redacției. Certificatul acesta îi dădea domnului Vernescu dreptul la cea mai mare încredere din partea ori cui.

În urma scrisorii dlui Vernescu publicată în „Tribuna” d. Goldiș, vine cu o chitanță, ca să arate că d. Vernescu, a plecat lăsând datorii, încercând acum să reducă onorabilitatea fostului său prim-redactor. Dealtfel, declară d. Goldiș, cazul n'are nici o însemnătate.

La aceasta am răspuns a doua zi în „Tribuna” prin următoarele șire:

„Minciunița de zi se termină într'un mod tragi-comic pentru d. Goldiș. Chiar ieri îl mai asiguram odată într'o dulcețorie goldișistă pe d. Vernescu despre stima și iubirea sa, ca azi să vie cu chitanțe să încerce a reduce onorabilitatea fostului său prim-redactor.

Altfel ceea ce prevedeam, declară afacerea de „absolut fără însemnătate.

Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioare, artistice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Ceice se provoacă la anunțul din „Tribuna” capătă 10% rabat. Fiți cu atențiune la firmă

cunoscute de toată lumea, chiar și de dușmanii noștri politici. Căci ziarul local „Brassói Lapok” în numărul său mai nou zice într'un loc: „Partidul național român, care de o vreme încoace își cheltuiește toată energia spre a distruge „Tribuna” cel mai intransigent ziar românesc, ceareă să-și petreacă popularitatea știrbită prin atacarea tuturor acelor lucruri, cari sunt sfinte pentru Unguri”.

Nu e vorba despre ce atacă „Românul” (cu aceasta ne solidarizăm și noi, căci aici „Românul” are dreptate) ci despre aceea, că a ajuns până aici vestea utopieului iperzel al dlui Goldiș („Br. L.” necunoscând bine împrejurările, zice: „Partidul național român”) de a scoate „Tribuna” trădătoare. Dar „Br. L.” știe și aceea, că „Tribuna” e cel mai intransigent ziar național și că „Românul” pierde din ce în ce din abonații, al căror suflet n'a fost încă înveninat de proza dlui Goldiș.

Și în vreme ce toți, cari judecă fără patimă, condamnă activitatea „Românului”, „Gazeta” începe să glăsuiească. Face impresia ultimelor băguieli ale unui muribund. Căci „Gazeta” dela anul nou ajunge sub direcția dlui Dr. V. Nițescu, care, de bună seamă, va pune capăt campaniei de calomnii. Și până atunci actualul director, nenea Samurache, își mai plasează elucubratiunile.

În primarticolul numărului din urmă înțește toate acuzele banale, cari s'au adus dela început contra „Tribunei” și cari au fost desmintite de atâtea ori de „Tribuna”. Și știe „Gazeta”, că „Tribuna” iar o s'o facă de minciună, de aceea își roagă cetitorii să nu creadă desmintirilor ei.

Câtă patimă, Doamne, câtă patimă! „Publicul românesc — zice „Gazeta” — să bage bine de seamă, căci în felul acesta mergem spre prăpastie. Să judece, că oare n'a sosit timpul să-i pună capăt? Căci și mijloace spre acest scop se vor găsi”.

Da, da, în felul acesta mergem spre prăpastie, maică „Gazeta”. Și zicem și noi: Să judece, că oare n'a sosit timpul să-i pună capăt? Dar singurul mijloc spre acest scop este mutarea „Românului” din Arad.

Când vor ajunge conducătorii „Românului” să simtă presiunea opiniei publice și să facă acest lucru? Când?

Și pe când viața politică e așa de sbuciumată d. Aurel P. Bănuț muncește... Sub egida „Renunțării Femeilor române” se va da în Brașov la 28 Ianuarie v. o serată etnografică, cu jocuri naționale, pentru reușita căreia conlucra toată tinerimea brașoveană: domnișoare și domni. Probele s'au început sub conducerea dlui Bănuț, un cunoscutor tomeinic al jocurilor noastre naționale. Se va juca Călușorul, Hațegana, Bătuta, Invărtita ca prin Săliște, Banul mărăciine și altele de prin toate ținuturile românești. Așteptăm cu mare nerăbdare aceasă serată, ca și care n'a mai fost în Brașov.

Un caz, care cred, că va interesa și pe cetitorii „Tribunei”:

În București există două instituții culturale de mare importanță: Orhestra ministerului și societatea „Carmen” de sub conducerea maestrului Kiriac, subvenționată și ea de stat. Deci amândouă ale statului. Și știți unde-și țin probele regulate? În edificiul unei societăți ungurești: Szt. István kör!... Inchipuiți-vă: două instituții de stat, românești, în București, plătesc chirie pentru sala de probe unei societăți ungurești! Și știți ce împodobește acea sală? O uriașă emblemă a statului maghiar și un uriaș tablou, care reprezintă venirea Ungurilor în Europa, cu Árpád în frunte!!!

Așa ceva numai în liberala Românie poate fi!

Apoi să mai zică fițuicile compatrioților noștri unguri, că ciangăii sunt asupriți în România!

Correspondent.

La aceste deprinderi să fie admisi și analfabeții pentru a le trezi dragostea față de carte.

Pentru a răsplăti într'u câțiva munca săvârșită, comitetul central a decis să împartă 10 premii de câte 50 cor. între acei preoți și învățători, cari până la 1 Mai 1912 vor dovedi prin direcțiunile despărțămintelor, că au instruit în scris și cetit mai mulți analfabeți în cursul iernii 1911/12. Pe lângă aceste premii, despărțămintele de sigur vor mai împărți și altele, fie din averea lor fie din donațiunile băncilor și particularilor.

Comitetul central al Asociațiunii pentru a înlesni ținerea acestor cursuri a decis să pună la dispoziția despărțămintelor abecedarul pentru analfabeți lucrat de I. Bota. Despărțămintele, cari aranjează cursuri pentru analfabeți, sunt invitate deci să înainteze comitetului central o cerere, arătând de câte exemplare din Abecedar au lipsă. Despărțămintele vor înainta această cerere numai după ce vor fi primit rapoarte dela preoții și învățătorii din comunele de pe teritoriul lor, căți cetitătorii sunt în fiecare curs. Trebuie deci să aibă grijă ca abecedarele să nu se risipească fără nici un folos.

Atragem atențiunea tuturor directorilor de despărțăminte, a preoților și învățătorilor că cursurile de analfabeți nu pot fi oprite de organele administrative ale statului, fiindcă, conform art. 10, Asociațiunea e îndreptățită a aranja semna cursuri, cari țințese promovarea culturii noastre.

Facem deci încă odată un apel călduros către toți directorii despărțămintelor Asociațiunii și către toți cărturarii noștri să țină în cursul acestei ierni cursuri cu analfabeții, căci numai cu ajutorul acestora putem înlesni pătrunderea culturii în masele largi ale poporului nostru.

Sibiu, 10 Decembrie 1911.

Andrei Bârseanu, Oct. C. Tăslăuanu,
președinte, secretar.

Scrisoare din Brașov.

Cetitorii „Asociațiunii”. — Ce zice „Brassói Lapok”. — „Gazeta” glăsuiește. — Pregătiri. — Un caz interesant, dar trist.

Famosul început cu care s'au inaugurat ședințele „Asociațiunii” a asigurat pentru tot timpul, cât se vor ținea, asistență număroasă. Și aceasta este un semn bun pentru publicul român din Brașov.

În Duminica a doua și-a desvoltat conferința d. Silvestru Moldovan, directorul „Gazetei”; vorbind despre „Poezia noastră populară istorică”. Subiectul interesant a fost tratat cu multă înțelegere, iar publicul mulțumitor l'a răsplătit pe d. Moldovan cu ovații călduroase.

Ieri am ascultat conferința dlui Dr. V. Nițescu, care a vorbit despre „Societatea de azi și mâine”. Arată raportul dintre alcătuirea societății și crimă, raport, care și astăzi este același ca și în trecutul îndepărtat, căci cu înaintarea civilizației s'a „perfectionat” și crima. Insistă asupra motivelor, cari provoacă crimele și pe cari le găsește în diferitele patimi omenești, precum și în organizația șubrodă a societății de azi. Alcoolul dă naștere la cele mai multe și mai grozave crime. Plodează pentru societățile de abstinență, cari ar fi să se realizeze în cadrele „Asociațiunii”. Și organizația societății omenești, care se împarte pe membrii ei în stăpâni și slugi, dă naștere la crime. Socialismul, anarhismul, și nihilismul nu sunt în stare să aducă îmbunătățiri, eu cred că cel dintii are și doctrine frumoase. Însă toți conducătorii socialismului sunt jidani, cari nu pot avea scopuri umanitare. Singura, care poate scuti această plagă, este credința creștină.

D. Dr. V. Nițescu a fost foarte mult aplaudat. Tema, că un subiect interesant tratat într'o limbă frumoasă place totdeauna.

Tendințele necurate ale conducătorilor „Românului” ies tot mai mult la iveală și încep a fi

Fiți cu atențiune la firmă! GYULAY KÁROLY

Atelier de fotografii artistice, de primui rang.

TIMIȘOARA, Józsefváros, Hunyady u. 5.

(Lângă Casina „Délvideki.”)

De unde să aibă vre-o însemnătate. E vorba acum doar de d. Goldiș. „Afacerea” avea o importanță, numai când amicul său Cehan, fost corector al nostru, concediat fără „asigurările noastre de stimă și iubire”, și-a vândut proza sa murdară dlui Goldiș, în care își bătea joc de d. Bocu, plătindu-i insolentele după calitate: cele mici cu bani mai puțini, cele mari cu bani mai mulți. Și nenorocitul putea găsi o explicație. O, atunci „afacerea” avea nu numai importanță, ci era extrem de interesantă și amuzantă. D. Goldiș și amicii săi se striceau de râs asupra „desvălcirilor” mercenarului.

Cazul dlui Vernescu, nu știm încă dacă va avea ori nu vre-o importanță, una incontestabil are și până acum: *aceea de a răsbuna într'un mod crud armele neloiale și necorecte cu cari operează d. Goldiș în viața publică*”.

D. Goldiș s'a burzului rău, pentru notița aceasta, închipuiți-vă, să spunem noi că dânsul a dat bani, pentru invecțiile nerecușite ale lui Cehan, nu, el le-a publicat în mod de tot gratuit. Și sensibil cum e, din întreg noianul de acuzații câte s'au rostit un an întreg împotriva domniei sale, a ales-o pe aceasta ca cea mai gravă, pentru onorabilitatea sa. Noi, cei drept, probe materiale nu avem, emoastem însă destul de bine pe Cehan, căruia doar atâta circumstanță atenuantă îi puteam găsi: că ne-a înjurat pentru bani, — ca să putem afirma acest lucru. Dealtfel d. Goldiș chiar în numărul de azi afirmă, că d. Vernescu ar fi fost spionul „Tribunei” întreținând cele mai întime legături cu redactorii Sever Bocu etc. un lucru absolut neadevărat, pe care nu e în stare să-l dovedească și totuși îl afirmă, ca să amintim numai un caz recent din nenumeratele sale calomnii, pe care niciodată nici n'a încercat să le dovedească.

D. Goldiș s'a constituit însă de insultat și ne-a pus termen de cinci zile, în răstimpul cărui așteaptă dela noi dovada, că l'ar fi plătit pe Cehan. N'a trecut însă numai o zi la mijloc și am primit dela d. Vernescu din București, următoarea telegramă pe care o ținem și azi pentru ori cine:

„*Posed scrisoarea lui Cehan în care mă roagă să insist pe lângă d. Goldiș, să-i dea restul pentru injurii. Acontul îl primise Vernescu*”.

Dovada prin urmare era aci. D. Vernescu, care a stat unsprezece luni în redacția „Românului”, putea să aibă într'adevăr această dovadă, noi nu puteam avea nici un motiv să tragem la îndoielă cuvintele sale. Și fiindcă d. Goldiș ne somase în cei mai triviali termeni, să răspundem care este termenul potrivit în dicționarul redactorilor dela „Tribuna” pentru înfierarea unei infamii atât de mari, cum spunea d. Goldiș, răspunsul nostru, în legitima noastră indignare, era ținut în termenii întrebării.

Și acum ce urmează? În numărul de azi al „Românului” d. Goldiș are un mare „succes”. Publică scrisoarea dlui Vernescu către Cehan, în care d. Vernescu îi cerea acestuia acum ulterior probele pe cari ni-le anunțase nouă în depeșă, că le-ar fi posedând. Scrisoarea este însoțită de injurături goldișești la adresa noastră, potrivit obiceiului său răscunoscut și „cazul fără însemnătate”, este acum de o mare însemnătate.

Chestia, evident îl privește exclusiv pe d. Vernescu. Ea rămâne în ori ce caz încă deschisă și d. Vernescu are cuvântul să-și dovedească afirmațiile. Se poate ca totuși să existe și scrisoarea pe care d. Vernescu ni-a anunțat-o în telegramă și pe care a repetat și zilele trecute că o posedă, și că ni-o va trimite îndată ce-i va sosi bagajul, pe care nu l'a primit încă. Atunci vom publica scrisoarea tot în fașimile. Suntem datori în ori ce caz să-i așteptăm explicațiile.

In cazul când într'adevăr ar fi fost surprinsă buna noastră credință, noi vom ști trage consecințele cari se impun de sentimentele noastre de cinste și corectitate. Nu ne chiamă d. Goldiș, ca să nu știm cu ce datorăm față de noi înșine și față de publicul pe care-l servim. Nu intră în deprinderile noastre să calomniăm și să insultăm pe nimeni, fără a dovedi ori fără a da cuvenită satisfacție. Să o spună aceasta și dsa, dacă-i dă mâna.

D. Goldiș să nu umble însă cu ironii prost plasate, făcându-l pe d. Vernescu „tovarăș primenitor” al dlui O. Goga, căci cu acest Vernescu a făcut dsa ziar unsprezece luni de zile, pe acest

Vernescu îl pupa la toate ocaziile, pe acest Vernescu îl lăuda și-l ridica în slavă, odinioară.

În articolele din zilele trecute, când afecta că se retrage, ne spuena într'una că nu-l interesează discuțiile personale, numai chestia esențială îl preocupă: *restabilirea păcii și a solidarității*. N'au trecut de atunci nici zece zile și iată care e chestia esențială: Cehan e mântuitorul!...

Scrisorile lui Björson.

— Părerii asupra lui Carlyle, Bismarck și Zola. —

Bergliot Ibsen, fiica lui Börnstjerne Björson publică scrisorile tatălui ei, pe care acesta i le-a adresat. Extragem din aceste scrisori, păreriile marelui scriitor asupra lui Carlyle, Bismarck și Zola.

Carlyle.

Pentru moment cetese pe Carlyle, pe marele profet englez, care îndeamnă sufletul să urască materialismul, afecciușnea și egoismul îngust al bisericii. Dorește să te decizi și tu ca să-l citești, apoi îți voi trimite o biografie a lui, pentru că în viața lui stă întregul scriitor, el se citează singur. E o personalitate prin inițiativă, de emulația pe care o deșteaptă în fiecare.

Dacă n'ai primit istoria revoluției a lui Carlyle pe care am comandat-o pentru tine la Huseby, atunci serie direct. Trebuie să vezi în mișcare imensa mare omenească, trebuie să vezi uriașele valuri gonind unul după altul, până ce totul se pune în mișcare, până ce fiecare îns își pierde viața și se năpustește, fără voie, într'acolo unde se năpustește toate elementele. Și aceasta se va mai petrece odată, dacă dreptatea nu va veni la timp. Deaceea mă lucrez. Nimeni nu cunoaște timpul, ceasul și de unde va veni. Dacă se va porni însă, nimeni nu va ști dacă lucrătorii noștri sunt mai tari decât alții și dacă nu vor dărâma și ei. Căci și la noi în țară e multă nedreptate. (1890).

Bismarck.

Asta a fost săptămâna lui Bismarck; a căzut și pentru moment și fiul său. Acum zie toți ceea ce spuneam eu și pentru care cămpătasem bătaie, că după ce a reușit să facă unitatea Germaniei, a devenit un jucător de șah, care câștiga toate partidele, pierzând însă din pricina aceasta viitorul; căci el a fost un om al veacului de mijloc, iar gândirea modernă i-se părea prea slabă. Cel mai mare păcat al lui, de a fi mărit Rusia și de-a fi slăbit Franța — neplăcut pentru întreaga Europă — nu va putea fi răscumpărat de succesul său și de împărat. Mă tem că cu noul împărat cădem într-o întreagă serie de greșeli, pe cari recătușea le va exploata, și poate că va readuce pe Bismarck sau, în ori ce caz, sistemul său. Da mergem spre timpuri grele. Dacă ași fi reușit cel puțin să asigur într-o câțva viitorul nostru. De poporul nostru nu mi-e frică, nici câtuși de puțin, el merge pe un drum sigur.

Bismarck cade în propria lui cursă. El a proclamat atotputernicia împăratului, și a urmărit până dincolo de mormânt pe bărbații, cari îndrăsniseră să aibă o altă părere decât a sa sau a împăratului. Iar azi el este primul care a contrazis, în secret și în public, părerea împăratului, și de aceea a căzut. (1890).

Zola.

Când zie despre ultima carte a lui Zola că e cea mai realistă din câte ai citit, te înșeli. Mania aceasta de a se ocupa și răscupa de calea ferată, până ce amțești, e o veche manie a lui. Și nu se deosebește cu nimic dacă Maupassant s'ar fi ocupat de ea în câteva rânduri. Zola insistă atât până ce ajunge la reprezentări isterice, până ce locomotiva devine o putere a naturii, iar aburul devine, în personalitatea — socolul, spiritul-abur.

Aceasta e misticism, reprezentări simbolice și nu realism. Tot realismul dispăre la Zola; el nu poate lăsa nimic așa cum este: totul devine din ce în ce mai rău. Reprezintă-ți persoanele și tablourile și vei vedea singură. Și apoi habar n'are de cele ce citează din medicină. De pildă, are dreptate când zugrăvește tipul doritor de sânge. Dar el nu pune în legătură această manie cu sensualismul, ci în locul sensualismului, creș-

ce e absolut imposibil. Dar toată această murdărie, toate aceste crime și sinucideri, și toată această nebunie... Simți doar singură că nu se ocupă decât de excepții, excepții groaznice, unice, pe cari el le numește viață. Chiar coloritul acestor selbatece, îmi repugnă. Dacă există o carte de lectură nesănătoasă, apoi e aceasta. (1890).

INFORMAȚII.

ARAD, 21 Decembrie n. 1911.

— **Internat român gr. ort. în Timișoara.** Cetim în „Temesvári Hirlap”: „Episcopia română din Arad a hotărât să clădească în Timișoara-Fabrik, în dosul casei Székely, un internat pentru elevii români cari cercetează școlile din Timișoara. Pentru locul necesar de 1000 stânjini plătește orașul cere 50.000 coroane. Comisia economică a consiliului comunal va propune adunării generale împlinirea cererii episcopiei române.”

— **O dispariție senzațională.** Citim în „Măgurea” din Iași: „Autoritățile locale sunt în căutarea unei tinere perechi — probabil de îndrăgostiți — care au dispărut din orașul Reval (Rusia) delapidând suma de 59.000 ruble.

De notat e faptul, că Sâmbătă înainte de te-va ore de a se primi telegrama autorităților rusești, fugarii au intrat în țară prin punctul Legheni, lucru dovedit prin declarațiile acestora către comisarul din acel punct, căruia cu ocazia vizării pașaportului i-au afirmat că vin din Iași și că se duc la București pentru a aranja niște afaceri.

Telegrama autorităților rusești, indică încă alte amănunte că acei tineri se numesc Soră Henri Mihai și că ambii sunt autorii unui mare furt de bani.

În urma acestei telegramă, fugarii fiind cați s'a anunțat poliția din Iași.

Începându-se cercetările și stabilinduse numiții au luat trenul pentru București, să telegrafiat siguranței din Capitală, cerându-se ia măsuri urgente pentru prinderea acestora.

Poliția din București a telegrafiat poliției siguranță din localitate că cei doi fugari au fost găsiți la otele Traian din Calea Griviței. În momentul când au sîntit că vor fi surprinși de poliție, aceștia au încercat să se otrăvească cu câte o însemnată cantitate de stricnină.

Asupra lor s'a găsit 59.000 mii ruble, adică întreaga sumă care a fost furată.

Noaptea, la orle 11, au încetat amândoi viața după grele suferinți.

Poliția de siguranță făcând o nouă descoperire în camera lor dela otele, a ridicat mai multe obiecte care au fost transportate la siguranța generală pentru a fi deschise în prezența primăriei procuror.

— **Tragedia unui procuror.** Procurorul lângă tribunalul din Budapesta, Dr. Etter Dea a luat ieri un sfârșit tragic. Eșise seara cu vastă-sa ea să cumpere daruri de Crăciun pentru copiii. Pe la orle 6 se oprise în fața vitrine din strada Városház, la care se făceau reparaturi. Mai mulți muncitori erau pe o scândură înaltă, dând unul altuia scânduri pentru deodată, în urma unei înțelegeri ivite între muncitori, o scândură groasă lunecă de pe scândură și cade, cu inițială mare, asupra privitorilor din fața vitrinei, rămînd cinci persoane. Mai grav fost rănit procurorul Etter care, dus la spital, murit peste o jumăe de oră.

— **Împăratul Wilhelm și diplomele.** Un ziar din Berlin aduce știrca, că împăratul Wilhelm ar fi declarat că nu mai dorește diplome de onoare. Ce să mai și facă cu ele? Are diploma doctor a facultății de drept din Pennsylvania, Oxford și Berlin, a facultății de medicină din Praga, a facultății de științe din Cluj. N'are diploma dela vre-o facultate teologică. Dar, ce mai trebuie!

În legătură cu această știre, același ziar conține și un articol al profesorului dela universitatea

Unj hotărâse ca să predea diploma prin o delegație, împăratul și-a exprimat dorința, că ar fi mai bine, dacă i-s'ar trimite diploma prin ambasadorul austro-ungar la Berlin.

— **Potop în Italia.** Din Milano se anunță, că părțile nordice ale țării sunt primejduite de recăderea riurilor. Zilele din urmă s'au descărcat mari ploi, în urma cărora, riurile au inundat satele și orașele din împrejurime. Incercările de a opri revărsările s'au dovedit zadarnice. În Como, potopul a avut și o victimă omenească, înecând în valuri un copil. Populația se refugiază.

— **Bărbați politici englezi la Petersburg.** La 15 Ianuarie va sosi la Petersburg un mare grup de bărbați politici din Anglia, cari redau astfel voiața bărbaților de stat ruși, făcută înainte cu câteva luni la Londra. În onoarea oaspeților se vor da grandioase serbări, între care va fi și banetul oferit de Tar.

— **Femeile în Serbia.** La cereul feministelor din Budapesta, doamna Savka Subotici marea mișcătoare sârbă a ținut o conferință foarte interesantă despre situația femeilor în Serbia. A spus, că Serbia deși a fost stăpânită vreme de 5 secole de Turci, totuși dela proclamarea de regat a făcut înaintări frumoase pe toate terenele. Dovește un grad mai înaintat a culturai pentru orișără mișcarea feministă decare n-ai Serbia nu străină. Femeile în Serbia se validează pe toate terene. Nu este aproape ram al științei, ca să nu fie reprezentate. Sunt medici, ingineri — femei, cari se bucură de mare renume. La oficiul postal sunt multe angajate. Chiar și în artă se disting femeile. Sunt multe cari prin pictura, sculptura și scrisul lor au câștigat admirația străinătății. Desvoaltă mare activitate și în viața socială. În fie-ce oraș este un cerc al femeilor, care își are partea sa de merit în înaintarea societății. Sunt cunoscute mișcărilor lor în chestii politice. Voiesc egala îndreptățire cu bărbații, la ce privește drepturile politice.

— **Caricaturistul spaniol Sagritta.** Încă în luna trecută adusesem și noi știrea senzatională, că tribunalul din Madrid a osândit la 10 ani temeră pe caricaturistul Sagritta, pentru crima de „Lea Majestatis” ce ar fi comis-o prin caricaturile sale la adresa familiei domnitoare. Pe căpșă aceasta grozavă a îndemnat cereul scriitorilor din Paris și din alte orașe să protesteze împotriva acestui act barbar și să ceară grațierea caricaturistului. Toate aceste încercări n'au avut însă rezultatul dorit. Acum după cum se anunță din Madrid, ministrul președinte Canalejas a propus să se acorde grațierea caricaturistului. Regele n'a avut încă nici o hotărâre. Se crede însă, că Sagritta va fi totuși agrățiat.

— **Răsboiul italo-turc.** În zilele din urmă s'au înregistrat nimic despre evenimintele răsboiului. Știri de mică importanță nu aduceau decât o schimbare a situației, care pare a rămânea încă vreme încă tot aceiaș. Se fac din amănunțitate părțile pregătiri, pentru eventualități, nici o altceva. Ce se petrece după elise nu se știe încă. Se crede însă, că Turcia neputând rezista unei campanii de durată mai lungă va ceda cât de curând Tripolitania, punând sfârșit fatalului răsboi.

Opinia publică din amândouă țările este pentru război. Atitudinea ei înseamnă continuarea războiului. Și nu trebuie disprețuită această opinie. Are putere asupra conducerii, și guvernele dau samă de dorințele ei. E sentimentul național care nu suferă împotrivire. Și de aici direcția pentru guverne.

Înci după cum se anunță din Constantinopol Marele Vizir, dându-și seama de lipsa de mijloace pentru continuarea războiului, a propus Sultanelui începerea tratativelor de pace.

Sultanul însă, ca reprezentantul încoronat al voinței publice i-a declarat, că mai bine abdice de tron decât să subscrie contractul de umilire al țării sale de înjosire al poporului său. Față de această hotărâre a fost zadarnică argumentația Marelui Vizir. Deci războiul se va continua, căci așa voiește poporul!

— **„Reacționarul reacționarilor”.** În numărul său de azi „Voința Națională” din București scrie:

„Reacționarul reacționarilor, dușmanul înversunat al principiilor Revoluției celei mari, d. **Aurel C. Popovici**, în articolul „Agenți vorbind de principii” („Românul” din Arad) dă o lovitură de buzdugan” — etc., etc. —

și „Voința Națională” arată în restul antrefileului ei o seamă din zăpăcelile articolului „Agenți vorbind de principii” articolul în care marele nostru Belimbok crede că a strivit argumentația principiară din articolul nostru asupra reformei administrative în Ungaria. Noi din parte-ne am renunțat la ori ce polemică cu d. Belimbok, convinși că dsa, incarnațiunea ideilor ce este, nu poate să ne înțeleagă cum nu ne-a înțeles nici până acum. Ne mirăm numai că astfel de individualități neguroase se mai pot susține și în vremile noastre la suprafață și că mai pot să trezească chiar și ecouri într'o anumită parte a opiniei publice. Adevărat că aceste ecouri par venind din adâncul unor veacuri trecute...

— **Impărțirea Persiei.** Într'un articol publicat în ziarul „New-York American”, Morgan Schuster, fostul șef al administrației financiare a Persiei, denunță o înțelegere intervenită între Anglia și Rusia, pentru împărțirea acestei țări.

Crina aceasta — exclamă Schuster — se va săvârși și noi vom fi martori la strangularea unei națiuni a cărei vechime se pierde în noaptea veacurilor.

— **D. Bleyleben, guvernator al Moraviei.** Cătim în „Foaia Pop.” din Cernăuți: În ultimul moment, când foaia e aproape toată tipărită, ni sosește din Viena știrea telegrafică că actualul șef al administrației politice din Bucovina d. Dr. Octavian baron Bleyleben este numit guvernator al Moraviei.

Postul acesta, unul din cele mai importante din imperiu, a devenit vacant prin numirea baronului Heindold, până acuma guvernor al Moraviei, ministru de interne.

Baronul Bleyleben, fiind un funcționar foarte capabil, ale cărui calități excelente au fost recunoscute în mai multe rânduri chiar de însuși Majestatea Sa Împăratul nostru, a stat deja de mai multe ori în combinație la ocuparea postului de guvernator al Moraviei, n'a putut însă fi considerat deoarece fratele d-sale stătea în fruntea justiției din aceeaș țară; acuma cu repășirea baronului Vesely dela postul său de prezident al curții de apel din Praga, care post va fi ocupat de fratele dlui Bleyleben, piedeca aceasta dispare.

D. Bleyleben a fost ca prezident al țării o figură simpatică, un funcționar conciliant, prevenitor și amabil. Nu putem zice, că ni-ar fi fost mare prietin nouă Românilor, totuși însă trebuie, în onoarea d-sale, să constatăm că nu ni-a fost nici un dușman. Atâta recunoștință însă merită în orice caz și din partea noastră, că desvoltării noastre naționale n'a pus nici o piedecă. Sub egida d-sale și recensământul din anul acesta arată o icoană relativ mai fidelă raportului naționalităților decât cum a fost aceasta în vremurile trecute. Sub Bleyleben s'au făcut și multe reforme în dieta țării, care au dat țărișoarei noastre într'un timp de tot scurt, un aspect de tot schimbat.

Plecarea dlui Bleyleben o luăm deci cu părere de rău la cunoștință, cu toate că-i dorim din inimă avansarea în rang.

În ori ce caz i-om păstra amintiri plăcute și-i rugăm și pe d-sa să nu uite de noi, cari față de d-sa am fost totdeauna sinceri și leali.

— **Un trist aniversar.** Doamna Minerva Dr. Brote n. Draghits din prilejul trist al împlinirii aniversarului al 14-lea dela moartea mult regretatului său soț Dr. Aurel Brote, întru vecinica odihnă a decedatului, dăruiește cor. 5 la fondul Dr. D. B. Barcianu, pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru, al Reuniunii meseriașilor sibieni.

— **Glume engleze.** Un aviator s'a urcat cu soția sa într'un aeroplan. După o ascensiune de o oră scumpa jumătate bagă de seamă că a pierdut un mărgăritar dela broșă, și imediat îl rugă pe bărbatul său să descinză. „Ce nu ți-e bine?” o întrebă cu duioșie aviatorul.

„Ba mi-e bine, dar am pierdut un mărgăritar, dela broșă mea, și-o zăresc acolo jos, cum străluce!” — „Oh scumpa mea, stai liniștităpe loc. Ce vezi colo jos că licărește, e lacul celor patru cantoane.”

O doamnă prea generoasă povestindu-i-se de teribila boală a somnului, ce bântuie în Africa, a crezut că va putea deștepta din somn pe cei adormiți, trimițându-le clopote de alarmă.

Un irlandez și scoțian călătoriau împreună. Isprăvindu-și merinedele și nerămându-le decât unpuu fript, ce de ajuns amândorora nu le-ar fi fost, să învoiră ca acela să mănânce puil, care va avea cel mai frumos vis. Când se deșteptară cei doi călători, îl întrebă scoțianul pe irlandez: „Eh! ce ai visat?” — „Eu am visat”, răspuns irlandezul „că un coș frumos se cobora din cer spre mine. Eu m'am urcat în el și mă pomeniui d'odată în rai!”

„Eu am visat” spuse scoțianul”, că tu te urcaseși la cer. Atunci văzându-te că te duci atât de departe, încât n'ai să mai vii îndărăt, am mâncat puil.”

Mișcare culturală și socială.

— **Petreceri, concerte.** —

Petrecerea meseriașilor români din Arad. Meseriașii români din Arad invită la reprezentare teatrală și concertul muzicii militare care se va aranja Duminecă, în 25 Decembrie 1911 (7 Ian. 1912) în ziua primă de Crăciun, în sala dela „hotel Central” (Központ). Intrarea e prin strada Salacz. Începutul la 8 ore seara precis. Prețul de intrare: Loc rezervat 3 coroane. Loc I. 2 cor. Loc II. 1.50 cor. Loc de stat 1 coroană. Venitul curat este destinat pentru îmbrăcarea învățăcelor săraci din Arad — Oferele benevole se primesc cu mulțumită la adresa dlui Ioan Pitariu, tipografia Diecezană, Arad, și se vor cvita pe cale ziaristică. Bilete de intrare se află de vânzare la librăriile „Tribuna”, „Diecezana” și seara la cassă.

Programul: I. a) „Doina ciobanului”; b) „Steluța”; c) „Romana” d) „Visuri”; e) „Potpourri” exec. de Orchestra muzicii militare, reg. 33.

II. „Nepotul răsfățat”, farsă în 5 acte. După o traducere a lui Ioan Șt. Șuluțiu, prelucrată de T. V. Păcățian.

După teatru urmează dans.

Indemnăm cu căldură publicul românesc din Arad și împrejurime să dea întreg sprijinul său meseriașilor noștri, pătrunzându-se de marea însemnătate socială a acestei pături românești atât de puțin sprijinită.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

ECONOMIE.**CONVOCARE.**

Pe baza concluziului comitetului central din 13 Decembrie 1911 și în conformitate cu §-ul 20 din statute convocăm a **XXIII-a adunare generală ordinară** a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu”, la Turnișor pe Duminecă în 31 Decembrie n. a. c., la 11 ore a. m.

Program:

1. Prezentarea raportului general al comitetului central, a rațiociniilor pe anul 1910 și proiectul de budget pe 1912.
2. Propuneri eventuale din partea membrilor.
3. Discurs de interes general economic.
4. Alegerea unui membru în comitetul central.
5. Autenticarea protocolului ședinței.

Sibiiu, 17 Decembrie n. 1911.

Pant. Lucața,
preș.

Vic. Tordășianu,
secretar.

*

Pentru cultivatorii de pomi. Cu ferbinte dorință de a fi cât mai folositori obștei noastre și de a lucra cât se poate de mult la îndrăgirea populației noastre cu cultura folositoare a pomilor, am luat hotărârea, ca să cumpărăm și apoi în primăvară să punem cu preț redus în vânzare un număr mai mare de altoi, meri și peri.

Pentru a ne putea orienta la procurare, apelăm la preoțimea, învățătorimea și la ceilalți cărturari ai noștri, ca aducând la cunoștința economilor din partea locului această hotărâre a noastră, să conserie cu numele pe toți aceia, cari doresc să se propavadă cu altoi, cu soiul altoilor și cu numărul bucăților. Consemnarea să binevoiască a o trimite la adresa noastră, cel mai târziu până la 15 Ianuarie n. 1912.

Sibiiu, 13 Decembrie n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu.”

Pant. Lucața,
prezident.

Vic. Tordășianu,
secretar.

BIBLIOGRAFII.

A apărut *Revista Idealistă* Nr. 7 și 8 pe 1911, cu următorul interesant și bogat conținut:

A. D. Xenopol. — Lecțiile mele dela Sorbona asupra Teoriei Istoriei. I. Principii premergătoare.

Eugenia de Reus Ianculescu. — Roma.

N. Zaharia. — Dezolarea. Studiu Psihologic.

Maxim Gorki. — Un omor. (Nuvelă). Tard. de D. C. Zavalide. II.

Alice Călugăru, Cridim, E. Slătineanu, M. Diaconescu. — Poezii.

M. Stăncescu. — Societatea Filarmonică. (Fragment dintr'un studiu asupra activității lui Heliade). IV.

Frank Thomas. — Chestiuni vitale. VI. Ce este Dumnezeu?

Cronica Literară. — Cărțile dlor I. N. Lahovary și I. Gorun asupra limbei române, de N. Z.

Buletin Bibliografic. — D. C. Z., Revista „Luceafărul” 1911. August.

Cel mai frumos cadou de Crăciun e o carte bună.

Cărți cu chipuri pentru copii de 3—8 ani (cartonate) *Copii la țară poveste veselă* (33X29 cm.) 3 Cor. + 20 fil. porto.

A fost odată... Povești alese și frumoase (33X25 cm.) à Cor. 3 + 20 fil. porto.

Buffalo Bill Wild-Wesh (32X25 cm.) à 1.50 Cor. + 20 fil. porto.

Invață să socotești, dacă vrei să nu greșești (33X34 cm.) à 2.50 Cor. + 20 fil. porto.

Cenușereasa Poveste de Ion Bănățeanul. (30X24 cm.) à, 1.50 Cor. + 10 fil. porto

Povestea lui Robinson à 150 Cor. + 10 fil. porto (28X23) à 1.50 Cor. + 10 fil. porto.

Cartea celor shkriți, ee Ion Bănățeanul à 1.50 Cor. + 10 fil. port.

Alfabetul, à 1 Cor. + 10 fil. porto.

Moșia, à 1.40 Cor. + 10 fil. porto.

Th. D. Speranția. Pentru toți copiii à 2.50 Cor. + 20 fil. porto.

Biblioteca ilustrată pentru copii, vol I 60 fil + 5 fil. porto.

Cele șase lebede, à 1.40 Cor. + 10 fil. porto.

Cele zece pisi uțe, à 1.40 Cor. + 10 fil. porto.

Bună dimineața la Moș ajun, à 1.50 10 fil. porto.

Abc, Nou Abedar ilustrat cu 21 fig. frumoase în culori à 1.50 Cor. + 10 fil. porto.

Basmе alese pentru copii, à 1.50 Cor. + 10 fil. porto.

Din grădina zoologică à 1 Cor. + 10 fil. porto.

Cărți pentru copii 8—14 ani *Samara Corbul* cu pene de aur à 2.50 Cor. + 10 fil. porto.

A. O. Maior Biblioteca copiilor vol. 2 1.60 Cor. 10 fil. porto, vol. 3 1 Cor. 10 fil. porto. *Biblioteca copiilor și a Tinerimii* à 1 Cor. + 10 fil. porto.

Povestiri de H. C. Andersen. Ilustrate de Pedersen (cu 254 pag.) à 2.50 Cor. + 10 fil. porto.

I. D. Delatissima. 100 basme și istorioare pentru copii cu 51 ilustrații (eu 320 pag.) à 2.50 Cor. + 10 fil. porto.

POȘTA REDACȚIEI.

I. B. (Năsăud). Păstrăm manuscrisul, dar nu-l putem publica până nu știm cine ne scrie. Vă rugăm să ne comunicați numele Dvoastră.

Chereluș-Cluj-Mărcuța. De ce nu răspunde la somările din „Românul” în chestia articolului nostru „Consecvența în materie politică”? Articolul nostru a apărut la 5 (18) Septembrie 1910, somarea ni-se adresează la 3 (16) Decembrie 1911... Vom răspunde deci și noi la anul când va răspunde și d. Dr. Teodor Mihali la somările ce i le-am adresat. Dacă vom ținea și astăzi de cuvânt să răspundem la... fleacuri.

M. M. În sfârșit, spre bucuria noastră am găsit pe neașteptate foilețul. Salutări.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.** „Tribuna” institut tipografic, **Nichin** și co.

Un tânăr cu praxă, află aplicația cancelaria notarială la **Magyarborosbocsárd.**

Salarul se va staveri în scrisoare.

Ioan Lupșan, notar.

Leon Tolstoi.

179

RĂSBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de **A. C. Corbul.**

(Urmare).

Dessalle scrise scrisoarea, prințesa Maria o semnă și ea fu dată lui Alpatici cu ordinul de a o preda guvernatorului, iar în caz de primejdie să se întoarcă cât mai curînd posibil.

Dupăce luă toate aceste ordine, Alpatici cu o pălărie de castan alb pe cap, un dar al prințului și cu un baston în mână ca stăpânul său luă loc în brișca trasă de trei cai. El eși din casă, însoțit de toți ai lui.

Clopoțele dela gâtul cailor erau învălitate cu hârtie. Prințul nu permitea nimănui să se plimbe pe domeniile lui cu zurgălăi, dar lui Alpatici îi plăcea mult acest sgomot pe drum.

Curtenii lui Alpatici, bucătăresele, groomul, vizitii îi făceau escortă; fiica lui îi așeză pernele la spate. Unul din vizitii îi ajută să se urce pe capră, ridicându-l de subțiori.

— Haide, haide, femeilor! rosti Alpatici, imitându-l pe bătrînul prinț. Și, încetînd de a-și copia stăpânul, el își scoase pălăria și-și făcu de trei ori semnul crucei.

— Dacă ți-se întâmplă ceva, întoarcete iute, Alpatici, îi strigă nevasta lui, făcînd aluzie la svonurile de război cari circulau.

Pe drum, Alpatici întâlni și întrecu mai multe convoiuri și trupe. În apropiere de Smolensk el auzi lovituri de pușcă în depărtare, ceea ce nu-l miră. Ceea ce

lumi mai mult era faptul că apropiindu-se de Smolensk, el văzu un frumos câmp de ovăs pe care-l coseau soldații.

De treizeci de ani Alpatici nu cunoscuse alt interes în viața sa, decât voința prințului; afară de ordinele stăpânului său, nimic nu-l interesa, inimic nu exista pentru el.

Alpatici sosi la Smolensk în ziua de 4 August, spre seară, și se opri la un han ținut de un fost serv al prințului care se numea Feraputoff și la care avea obiceiul să descindă de mai bine de trei zeci de ani.

— Fii binevenit, Iacob Alpatici; toată lumea fuge de aci, și tu ne sosești.

— Dar de ce fuge toată lumea? întrebă Alpatici.

— Fiindcă e proastă. Tuturora le e friică de Francezi.

— Palavre de babă, palavre de babă! făcu Alpatici.

— Asta e și părerea mea. Doar li-am spus eu că s'a dat porunca să nu-i lăsăm pe Francezi să intre. Și nu o să intre.

Alpatici ascultă cam distrat. El ceru un samovar pentru el, fân pentru cai, și dupăce bău ceaiul se culcă. Toată noaptea trupele defilă în fața hanului.

Adoua zi de dimineață, Alpatici merse să-și facă comisioanele. Ceasurile erau abea opt, dar soarele ardea tare. „Ce minunată zi pentru seceriș” gândi Alpatici.

În zori de zi se auzise lovituri de pușcă afară de oras; mai târziu se deslușiră și bubuituri de tun. Străzile erau pline de oameni grăbiți, de soldați, dar ca întotdeauna, negustorii se țineau în fața prăvăliilor lor și prin biserici se oficiau slujbele.

Alpatici intră în prăvălii, la poștă, la guvernator și pretutindeni auzea vorbindu-se de dușmani cari atacau deja orașul; oamenii se cercetau unii pe alții căutînd să se liniștească.

În fața casei guvernatorului, Alpatici văzu o mea adunată, apoi cazaci și un echipagiu.

Urcînd scara el întâlni doi boeri, dintre cari unul îi era cunoscut.

— S'a isprăvit cu gluma, rosti acesta, d-tale nu pasă fiindcă ești singur, dar eu om cu familie de spre zece persoane și toate proprietățile mele... vom face de acum? Ce autorități mai sunt și astea, ce ne lasă în așa hal? I-aș trimite la spânzurătoare toți tâlharii ăștia.

— Ia seama, îi zise tovarășul său.

— Las' să mă audă, puțin îmi pasă. Suntem niște câni?... A! Iacob Alpatici aici ești?

— Din ordinul Excelenței Sale, care m'a trimis guvernator, răspunde Alpatici, ridicînd capul cu îndrăgie și punându-și mîna pe piept, gestul lui când vorbea de prințul Excelența sa mi-a poruncit să mă informez asupra situației.

— Da, vei fi bine informat, strigă boerul. Nu ești nici să găsești o trăsură... Și auzi tu asta?

El arătă cu degetul înspre partea de unde răsunau pocnete de pușcă.

— Ne lasă să perim eu toții, tâlharii ăștia!

Alpatici clătina din cap și se urcă în sala de primire a guvernatorului, plină de negustori, de neveste și funcționari cari se priveau în tăcere. Alpatici trecu printre ei și văzînd pe un funcționar eșind din netul guvernatorului, el îi întinse cele două scrisori și spuse că erau dela prințul Bolkonsky, cu o adresă așa de solemnă, încât funcționarul le luă numai de

(Va urma)

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

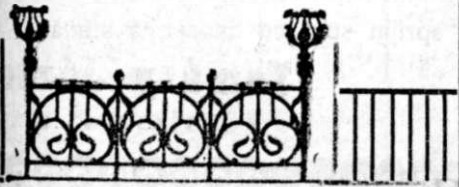
KÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Rákóczi-ut 14.
(Lângă »Apollo«).

ILIE BURA,

Lucrări artistice și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ,
Strada Orșova Nr. 4. (casa proprie).

Primește orice lucrări de brânză această
cum: strângerea cu fer a zidurilor, pre-
tirea de porți și garduri de fier, bal-
conane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine
cuploare etc. executate artistic și prompt.
Primește totodată spre efectuare totfelul de
reparaturi atingătoare în brânza această
lângă preturi ieftine și serviciu pu-
ctual.

Traian Turturean

Lucrări artistice și de edificii
Bistrița — Besztercze.

10% economie la comanda
— de lucrări artistice. —

Aranjată cu mașini moderne.

Menține la cuptoarele economice
de bucătărie vestite în
Transilvania. — Catalog și desemnări
să trimit la cerere.

Atenția economilor!

Contra tăciunelui:
Se găsește la farmacia menționată un
medicament de stropit. La 100 kg. e de ajuns
un pachet de 40 fil. Rezultat sigur!

Medalioasă cu medalie de aur la expoziția
Internățională din Paris:

Margit-Viora — Crème.
Poudre.
Săpun.

Se găsește la farmacia:
„SFANTA TREIME”

ERNEST BRAUN

111 cor. 60 fil. Expediție de 2-ori la zi.

Cine vrea să cumpere
vițe americane

„RIPARIA PORTATIS”

pentru altoit, să se adreseze preotului Petru
Pelle din Miniș (Ménés) comitatul Arad.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul
de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, căci Vă
trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă
prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 68 litru.
Rizling — 70. Roșu — 94.

Vinuri din anul 1910: Carbenet alb
K — 90 litru. Șiller K — 56. Rizling K — 58.
Rizling și Ruje amestecat K — 54 litru.

Vin din anul 1911 K — 48 și 50 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă, dela 50 litri
în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

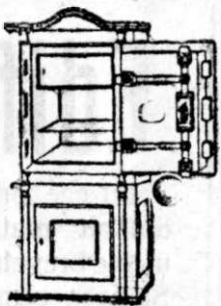
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul
orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

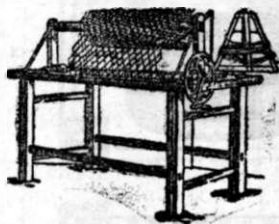
Liferanții ministerului de agricultură, de
honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de
bani, libere contra
focului și spargerii-
lor, casse pancelate
pentru păstrarea do-
cumentelor.

Catalog gratuit și
franco.

Cele mai ex-
celente instru-
mente pentru
săparea de

fântâni arteziene le pregătește
și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente
Hódmezővásárhely,
VI., Ferenéz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, co-
munele, singuraticii: singuri pot face să-
parea cu instrumentele mele.

Primlucrător mijlocesc.

Recomand și mașini pen-
tru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimit gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

Salon de haine hărăbătesti

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.

Palatul Habermann. (Nagyszeben).

Desfacerea ieftină a firmei

ASZÓDY

ORADEA-MARE,

Strada Kossuth, (Palatul-Sas).

În vederea sărbătorilor de Crăciun, aduc
la cunoștința on. public din loc și pro-
vincie, că au sosit noi transporturi de
articole sudice și anume: *Curmale* cali-
tatea ce mai bună, *malaga* și *smochine*.
Castane de Tirol, *alune italienești*, și
nuci de Cocus, *portocale dulci*, *lămâi*
coapte, *fructe zaharisite*, *prăjituri pentru*
ceai, *ceai chinezesc* cea mai fină calitate.
Rum englezesc și francez; toate cu pre-
țuri moderate. — Mare asortiment în
bomboane de Crăciun, *cafea prăjită*, tot-
deauna proaspătă, diferite compoziții din
8 feluri. — Faceți comandă de probă!

Cu stimă:

ASZÓDY MIHÁLY,

importor de cafea, ceai, bomboane și fructe sudice.
Nagyvárad. — Telefon 635.

Cel mai mare magazin de blănărie!

Ragályi János

Temesvár-Gyárvaros, Kossuth Lajos-tér 2.

Își recomandă în atenția on. public din
localitate și provincie **bogatul asorti-**
ment de blănărie cu prețurile cele mai
convenabile. Arti-
cole de fabricație
proprie; mantale
de blană, blane
de călătorie, —
manșoane, boăie
căciuli pentru
domni și doamne
ultima modă și
lucrate cu gust.

Prețuri ieftine. —

Primește orice lucrări de blănărie pentru
prefacere, căptuire, căptușirea și colierea
mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.
Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

Nu-i ceva fabulos

nu-i cu renume, ba
nu-i nici excepțional

dar au gust bun

și sunt bine și în mare
curățenie ținute, articolele de **coloniale**
— și **băcănice** —
pe cari le recomandă

pentru sărbătorile ! Crăciunului !

cu prețuri ieftine

Mezei János és Tsa

Oradea-Mare — Nagyvárad,
Piața Szent László-tér.

Colțul străzii Teleky, în edificiul
băncii Nagyvárad Takarékpénztár.

Comande prin poștă se efectuează
conștiincios în cel mai scurt timp.

Telefon Nr. 247.

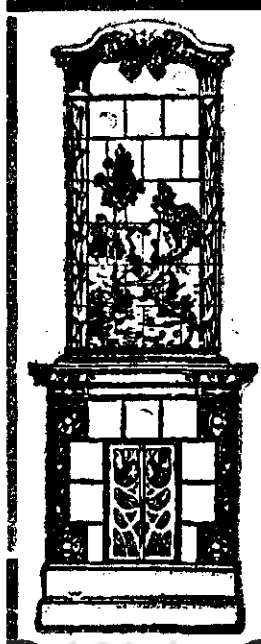

În atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuicei și a sligovișului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erșegovina ținută la Sarajevo izrași cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

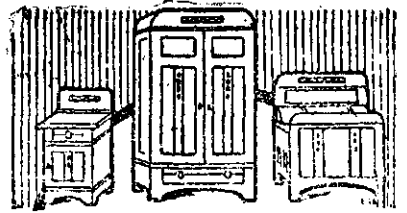
Sava T. Kojdić,

mare proprietar în Breška, Bosnia.

Nicolae Hencilă — măsar de zidiri și mobilă

Déva Str. Vasut No 18. (Casa proprie)

Aduce cu stăimă la cunoștință on. publică și provincie, că și-a provăzut și măriliernul de măsurit cu puteri de muncă corectă zătoare cerințelor de azi.

Primește totfelu de lucrări pentru zidiri mobile, precum și reparări cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiincios.

Mare magazin de tot-felul de mobilă proprie din materialul cel mai excelent uscat de la mai simple până la cele mai luxoase.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică, că în (Cluj) Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu cuptoare din țară și străinătate, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurând-ul totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stăimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

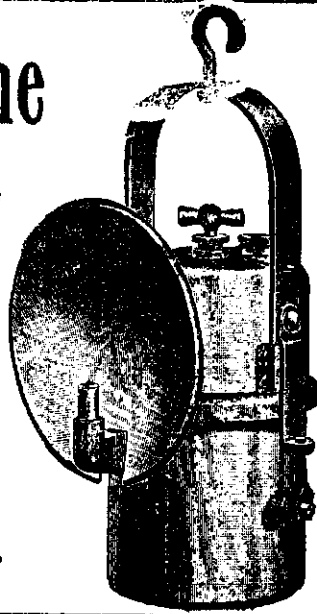
Lampe pentru mine

și tot felul de lampe cu acetylen,
fabrichează

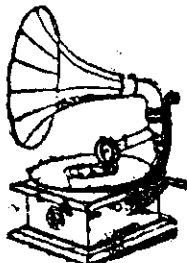
Bartos Zoltán

fabricant de lampe,

Budapest, VII., Gizella-ut 55.

Nici o fabrică de gramofone și cufoane nu poate să lifereze mai ieftin ca

Reich Aladár,

atelier de instrumente muzicale.

Budapest, VIII., Népszínház-u. 27 T.

Catalog gratuit.

Edificare ieftină!

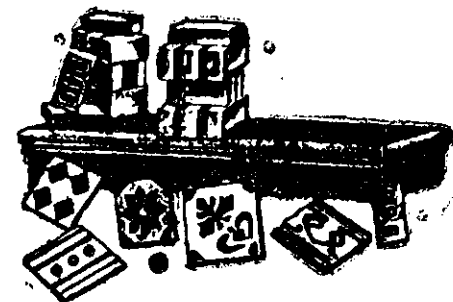
Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu e brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului, ori alte materii.

Primește totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș fa-cement, învălituri de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — *Prețuri curente trimit gratuit.*

Iosif Simics

Întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pierte.

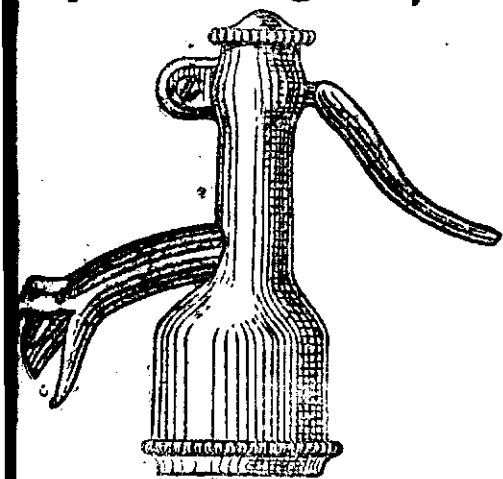
Nr. telefonului:
246.

(Casa proprie)

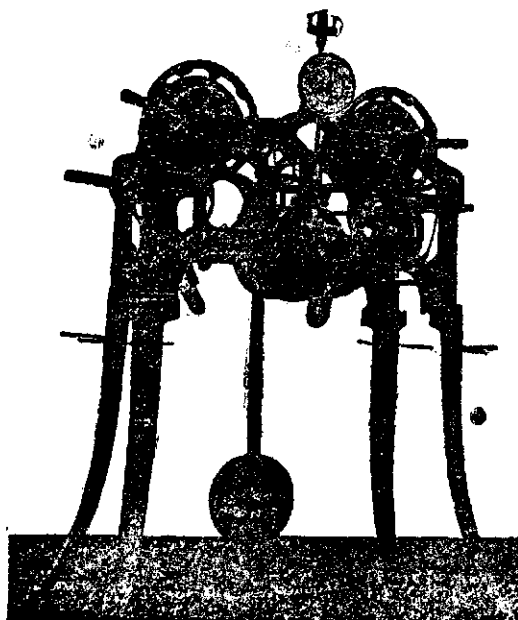
LUGOȘ,
Str. Buziaș 37.

**zkovits Gerson, Budapesta, IX.,
Strada Tompa No 14.**

Plapuri de gheață la cari e necesară gheață

puțină, **preparate** pentru măsurarea vinului și a berei, **conduce** la pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu prompt. Intreprindere de accesorii la fabricarea zodei, sticle de Bohemia, sirup de smeură, lămâi și ananas, alabastru și praf de limonadă ș. a. Comandele se efeptuiesc prompt și cu prețuri convenabile.

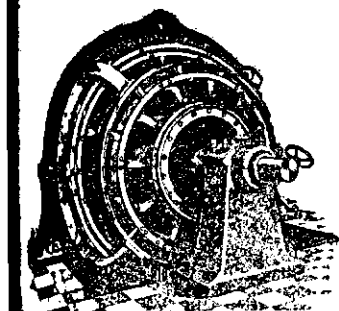

Fabrică de ceasornice electrice și ceasornice de turn gr. Thorotzkai és Társa Rozgonyi és Lendvai Budapest, VII, Sziv. u. 32

Pregătește **ciasuri pentru turn** din material de seamă cu funcțiune precisată, în orice mărime. Ciasuri principale și laterale electrice, ciasuri vertizatoare pentru școli și fabrici. Ciasuri pentru castele, căsărmi și terase și jocul dangătului de clopote. — Primește reparaturi, precum și prefacerea ciasurilor vechi în ciasuri de turn cu salt de minut. Cea mai mare și mai modernă fabrică de ciasuri electrice și de turn din Ungaria. Ciasornicarii permanenți ai capitalei și furnisorii căilor ferate ungare a fabricilor de tutun și casei de amanet. Premiat la expoziția gener. din Pécs cu medalie de aur și la expoziția asociației industriale din ară cu diplomă de noare.

Reparator de motoare.

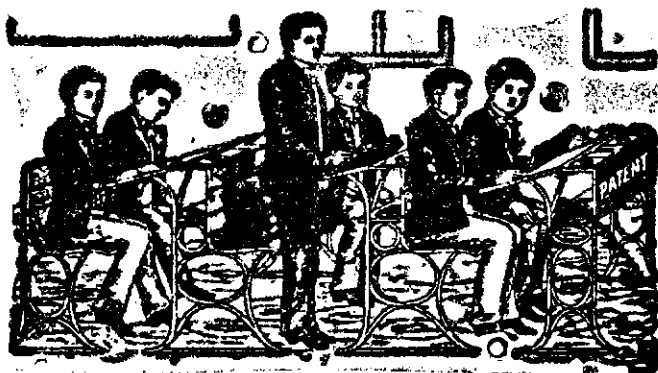
Execută conștientios ori-ce reparaturi de generatoare, motoare, mașini dinamice etc.

Privinczky József,

SZEGED

Boldogasszony-sugárut 3. sz.
Cel mai mare atelier de pe șesul Ungariei.

Cele mai moderne **mobile de fier și aramă** și cele mai practice **bănci higienice de școală** și mobilarea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și

școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

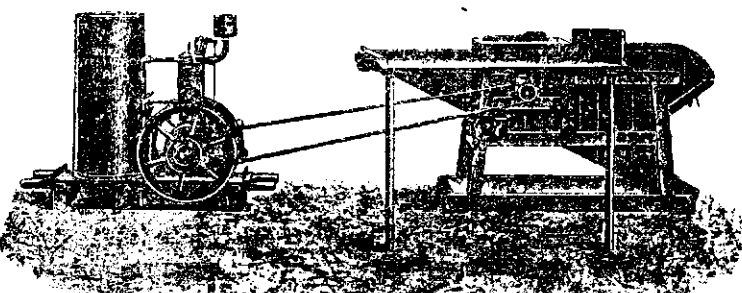
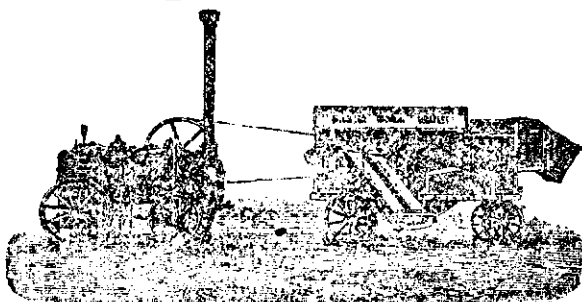
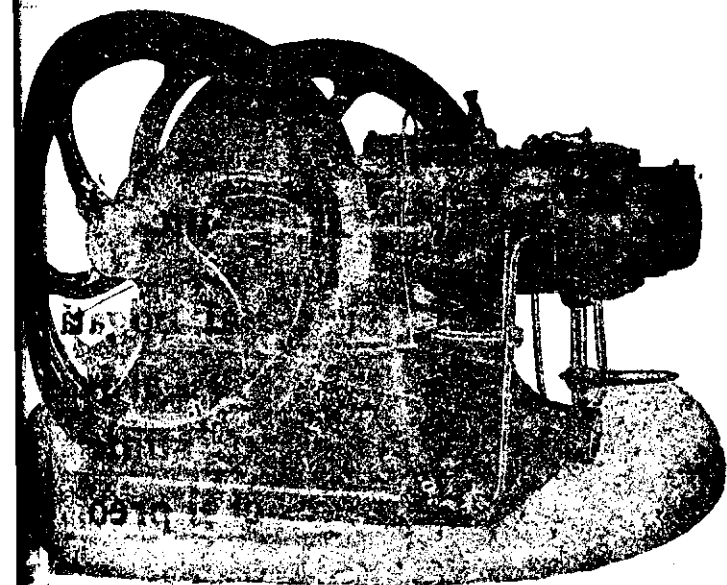
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1. (Casa proprie)

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și totfelul de mașini agricole, mașini de trierat cu aburi, mașini de trierat cu motor și totfelul de motoare cu benzin, cu fier brut și motoare sugătoare cu gaz, arangem mori cu motoare cu prețurile cele mai moderate și cu plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

Români! replantați viile cu altoi dela firma română!

„Mugurul”

Însoțire economică

Elisabetopole—Erzsébetváros
(Kis-Küküllő vm.).

Altoi de vie

calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate prețuri soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„Mugurul”

Elisabetopole—Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre n'au fost atacate de peronosporă.

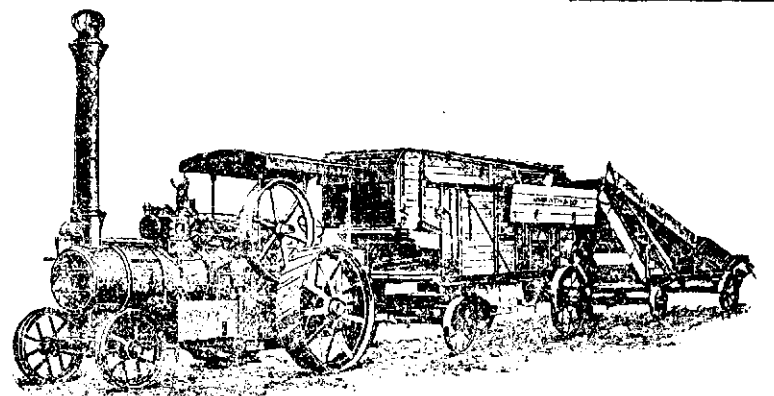
Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit celea mai ușoare condiții de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele!

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de treerat (îmblătit) cu putere de vapor, motorică, mînaj cu cai și cu mîna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat sticle.

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună,

cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.
Corespondență română.

Mașine de cosit și secerat.

Zdrobitori de struguri.

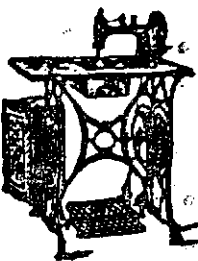
Prese de struguri.

Morișche de urnit.

Pompe de fântâni și

Români! Trimiteți băieții la cursul practic la altoit!

Prima calitate.

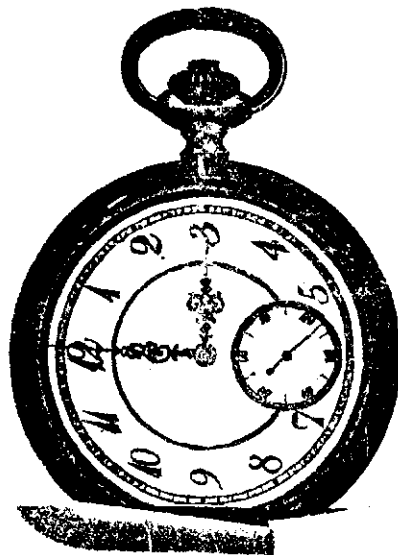
Mașini de cusut »Singer« calitate bună, pentru femei cu 30 fl., (karikahajós) tot pentru femei 42 fl., centralbobin 47 fl., cu 5 cutii din oricare soiuri 55 fl., cu luntre scufundătoare (sülyesztő karikahajós) — centralbobin fără sunet, artistic lucrate, un adevărat decor pentru casă cu

66 fl., precum și biciclete cu 52 floreni, pe lângă garanție de 5 ani — livrează:

KRAUSZ HENRIK,

Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40.

Resinzătorilor le dau rabat. — Catalog la cerere trimis gratis și franco.

Cele mai bune

orologioare

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvenciale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai acela vor primi catalogul gratuit care îl cer cu provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a ceit anunțul în Trib.)

Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI, ARAD,
Forray-utca 2.

Postavuri de reverenți-, brîuri preoțești-, roșii, vânațe și negre.

Aduc la cunoștința onoratului public, că au sosit **noutățile de toamnă și de iarnă** în stofe, mătăsuri, delainuri, zețyrari, cretoano, batisturi, — ciorapi împlețiți în temniță — și multe alte articole cari nu se pot toate înșira.

Cea mai bogată magazie în articlii pentru sfintele biserici și preoți.